The Greek Review of Social Research

Vol 4 (1970)

4-5

Η κοινωνική εξέλιξις κατά την τελευταίαν πεντηκονταετίαν: Στατιστικὴ ἀνασκόπησις δημοσιευθεῖσα εἰς τὸ "Annuaire des Statistiques du Travail", 1968 τοῦ Διεθνoῦς Γραφείου Ἐργασίας

(ΔΓΕ) Διεθνὲς Γραφεῖο Ἐργασίας, Γεώργιος Τσελίκας

doi: [10.12681/grsr.511](https://doi.org/10.12681/grsr.511)

Copyright © 1970, (ΔΓΕ) Διεθνὲς Γραφεῖο Ἐργασίας, Γεώργιος Τσελίκας

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

To cite this article:

Διεθνὲς Γραφεῖο Ἐργασίας (ΔΓΕ), & Τσελίκας Γ. (1970). Η κοινωνική εξέλιξις κατά την τελευταίαν πεντηκονταετίαν: Στατιστικὴ ἀνασκόπησις δημοσιευθεῖσα εἰς τὸ "Annuaire des Statistiques du Travail", 1968 τοῦ Διεθνoῦς Γραφείου Ἐργασίας. *The Greek Review of Social Research*, 4, 246–264. <https://doi.org/10.12681/grsr.511>

ἡ κοινωνικὴ ἐξέλιξις κατὰ τὴν τελευταίαν πεντηκονταετίαν

Στατιστικὴ ἀνασκόπησης δημοσιευθεῖσα εἰς τὸ
«Annuaire des Statistiques du Travail», 1968
τοῦ Διεθνoῦς Γραφείου Ἑργασίας

(Μετάφρασις Γεωργίου Τσελίκου)

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς 50ετηρίδος τῆς Διεθνoῦς Ὀργανώσεως Ἑργασίας, προσεπαθήσαμεν νὰ περιγράψωμεν ἐν συντομίᾳ εἰς τὰς ἐπομένους σελίδας, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διαθέσιμων στατιστικῶν στοιχείων, τὴν ἐξέλιξιν τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ, τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ, τῆς ἀπασχολήσεως, τῆς ἀνεργίας, τῆς διαρκείας τῆς ἐργασίας, τῶν τιμῶν καταναλωτοῦ καὶ τῶν ὀνομαστικῶν καὶ πραγματικῶν μισθῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν τελευταίων πενήτηντα περίπου ἐτῶν.

Αἱ πρό τοῦ 1948 διαθέσιμοι στατιστικαὶ πληροφορίες περιορίζονται κατὰ κανόνα εἰς τὴν Εὐρώπην, τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν, τὴν Αὐστραλίαν, τὴν Νέαν Ζηλανδίαν καὶ τὴν Ἰαπωνίαν. Καὶ ὡς πρὸς τὰς χώρας αὐτάς ὁμως εἶναι δύσκολον, ἂν μὴ ἀδυνατοῦν, νὰ εὕρῃ τις συνεχῆ στατιστικὰ στοιχεῖα, ἀφορῶντα εἰς τὰ τελευταῖα πενήτηντα ἔτη. Διὰ τοῦτο ἠναγκάσθημεν νὰ διαιρέσωμεν τὴν περίοδον αὐτὴν εἰς συντομωτέρας, ὡς πρὸς τὰς ὁποίας διαθέτομεν γενικῶς συνεχεῖς στατιστικὰς σειράς καὶ ἐπαρκῶς συγκρισίμους, καίτοι πολλάκις ἠναγκάσθημεν νὰ περιλάβωμεν καὶ σειράς διαφόρου σπουδαιότητος.¹

Ἀπὸ δέκα πέντε ἐτῶν, ὁ ἀριθμὸς τῶν στατιστικῶν σειρῶν ἐπὶ θεμάτων τὰ ὁποῖα πραγματεύεται ἡ *Annuaire des Statistiques du Travail* καὶ τὰ ὁποῖα προέρχονται ἀπὸ χώρας ὑποανάπτυξιν εἰς τὴν Ἀφρικὴν, τὴν Λατινικὴν Ἀμερικὴν καὶ τὴν Ἀσίαν, αὐξάνει βαθμὴδὸν καὶ κατ' ὀλίγον. Αἱ σειραὶ αὗται ἐξρησιμοποιήθησαν ὅσον ἦτο δυνατόν εἰς τὴν παρούσαν σύντομον ἐπισκόπησην τῆς κοινωνικῆς ἐξελίξεως εἰς ὁλόκληρον τὸν κόσμον ἄλλ' ἐπειδὴ εἶναι γενικῶς ὀλίγαι καὶ περιορισμένης σπουδαιότητος, δὲν ἐπιτρέπουν νὰ ἐμφανίσῃ τις εἰμὴ σχηματικὴν εἰκόνα τῆς κοινωνικῆς ἐξελίξεως εἰς τὰς χώρας αὐτάς.

ὁ συνολικὸς πληθυσμὸς καὶ ὁ ἐνεργὸς πληθυσμὸς

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν τελευταίων πενήτηντα ἐτῶν ὁ πληθυσμὸς τῆς γῆς σχεδὸν ἐδιπλασιάσθη, ἀνελθὼν ἀπὸ 1.860 ἑκατ. κατὰ τὸ 1920 εἰς 3.355 ἑκατ. κατὰ τὸ 1966. Ἄνω τοῦ ἡμίσεος τῆς αὐξήσεως αὐτῆς, ἦτοι 844 ἑκατ., ἐπραγματοποιήθη εἰς τὴν Ἀσίαν, ὅπου εὐρίσκονται τὰ 55% τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς. Ἡ αὐξήσις ἀνῆλθεν εἰς 175 ἑκατ. εἰς τὴν Ἀφρικὴν, εἰς 160 ἑκατ. εἰς τὴν Λατινικὴν Ἀμερικὴν, εἰς 125 ἑκατ. εἰς τὴν Εὐρώπην, εἰς 100 ἑκατ. εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν καὶ εἰς 80 ἑκατ. εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἑνωσιν.

Τὰ δεδομένα αὐτὰ ἐξήχθησαν μὲ βάσιν τὰς γενικὰς ἀπογραφὰς τοῦ πληθυσμοῦ. Κατὰ τὸ 1960, χάρις εἰς μίαν ἀρκετὰ καλὴν ἐκτέλεσιν τοῦ παγκοσμίου προγράμματος ἀπογραφῶν τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν, διεθέτομεν συγκρισίμους πληροφορίας περὶ τοῦ πληθυσμοῦ διὰ τὰς πλείεστας τῶν χωρῶν τοῦ κόσμου, καίτοι εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις κατέστησαν ἀναγκαῖαι αἱ ἐκτιμήσεις.

Κατὰ τὸ ἔτος 1950, τὰ κενὰ ἦσαν πολὺ περισσότερα, προηγουμένως δὲ μόνον ὠρισμένοι χώροι διενήργουν τακτικῶς ἀπογραφὰς πληθυσμοῦ εἰς ἡμερομηνίας καὶ μὲ μεθόδους λίαν διαφόρους. Αἱ πληροφορίες συνεπῶς αἱ διδόμεναι δι' ὅλον τὸν κόσμον ὡς πρὸς ὠρισμένον ἔτος εἶναι μεγέθη ἐξαγόμενα διὰ δια-

1. Εἰς τοὺς ἀκολουθοῦντας πίνακας, ὠρισμένα ποσὰ ἀναγράφονται μὲ πλάγια στοιχεῖα· πρόκειται περὶ δεδομένων τὰ ὁποῖα δὲν ἀνάγονται ἀκριβῶς εἰς τὸ ἀναφερόμενον ἔτος, ἢ περὶ δεδομένων ἀρκετὰ διαφόρου σπουδαιότητος ἐν σχέσει πρὸς τὴν ὅλην σειράν, ἢ ἀκόμη περὶ δεικτῶν τῶν ὁποίων ἡ βάσις διαφέρει τῆς χρησιμοποιηθείσης διὰ τὰς λοιπὰς χώρας τοῦ πίνακος.

Πληθυσμός τῆς γῆς κατά περιοχάς, 1920-1966 (εἰς ἑκατομύρια)

	1920	% τοῦ συνόλου	1940	% τοῦ συνόλου	1950	% τοῦ συνόλου	1960	% τοῦ συνόλου	1966	% τοῦ συνόλου
Σύνολον	1.860	100,0	2.295	100,0	2.517	100,0	3.005	100,0	3.355	100,0
Ἀφρική	143	7,7	191	8,3	222	8,8	278	9,3	320	9,5
Ἀσία	1.023	55,0	1.244	54,1	1.381	54,8	1.660	55,3	1.867	55,7
Βόρειος Ἀμερική	115	6,2	144	6,3	166	6,6	199	6,6	217	6,5
Εὐρώπη	325	17,5	380	16,6	392	15,6	425	14,1	449	13,4
Λατινική Ἀμερική	90	4,8	130	5,7	163	6,5	213	7,1	251	7,5
Σοβιετική Ἑνώσις	155	8,3	195	8,5	180	7,2	214	7,1	233	6,9
Ὠκεανία	9	0,5	11	0,5	13	0,5	16	0,5	18	0,5

φόρων ἀναθεωρήσεων καὶ πολυαριθμῶν ἐκτιμήσεων.¹

Τὸ ποσοστὸν αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ ποικίλλει κατὰ πολὺ ἀπὸ χώρας εἰς χώραν. Ἀπὸ τοῦ 1920 μέχρι τοῦ 1966 ἡ αὐξήσις τοῦ πληθυσμοῦ εἰς ὁλόκληρον τὸν κόσμον ἀνῆλθεν εἰς 80%, ἔφθασεν ὅμως τὸ 178% εἰς τὴν Λατινικὴν Ἀμερικὴν καὶ μόνον τὸ 38% εἰς τὴν Εὐρώπῃ· ἡ ἀναλογία τῶν Εὐρωπαίων, ἡ ὁποία ἦτο 17,5% τὸ 1920, ἔφθανε μόνον τὸ 13,4% τὸ 1966.

Ἡ μελέτη τῶν μέσων ἐτησίαν αὐξήσεων τοῦ πληθυσμοῦ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ αὐξήσις τῶν πληθυσμῶν βαίνει ἐπιταχυνομένη εἰς ὅλας τὰς περιοχὰς τοῦ κόσμου. Διὰ τὸ σύνολον τῆς γῆς, τὸ ποσοστὸν αὐτὸ ἀνῆλθεν ἀπὸ 1,2% διὰ τὴν περίοδον 1920-1940 εἰς 1,8% διὰ τὴν περίοδον 1950-1966· κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτὴν περίοδον τὸ ποσοστὸν ἀνέρχεται εἰς 2,7% εἰς τὴν Λατινικὴν Ἀμερικὴν, εἰς 2,2% εἰς τὴν Ἀφρικὴν καὶ εἰς 1,9% εἰς τὴν Ἀσίαν. Εἰς τὴν Εὐρώπῃ φθάει μόλις τὸ 0,8%.

Αἱ δημογραφικαὶ προβολαὶ ἐμφαίνουν ὅτι ἡ αὐξήσις τοῦ πληθυσμοῦ κατὰ τὸ τελευταῖον ἡμισυ τοῦ αἰῶνος μας θὰ λάβῃ τὴν μορφὴν δημογραφικῆς ἐκρηξεως, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν προσεχῶν δεκαετιῶν, μὲ τὸν ρυθμὸν δὲ τῆς σημερινῆς αὐξήσεως ὁ συνολικὸς πληθυσμὸς τῆς γῆς θὰ ὑπερβῇ τὰ ἑξ ἑκατομύρια κατὰ τὸ ἔτος 2000.

Ὁ ἐνεργὸς πληθυσμὸς ἐκάστης χώρας ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς κατὰ ἡλικίας συνθέσεως τοῦ πληθυσμοῦ, ἰδίως δὲ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἔχοντων ἡλικίαν κατάλληλον πρὸς ἐργασίαν. Ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς εἶναι ἀναλογικῶς μικρότερος εἰς τὰς χώρας μὲ νέον πληθυσμὸν, τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἀσίας, ὅπου οἱ κάτω τῶν 15 ἐτῶν ἀντιπροσωπεύουν τὸ 40% περίπου τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ ἀπὸ 6,1 εἰς τὴν Εὐρώπῃ, ὅπου οὗτοι μόλις ὑπερβαίνουν τὸ 25% τοῦ συνόλου. Ἄλλ· ὁ ἐνεργὸς πληθυσμὸς δὲν ἀντιπροσωπεύει περισσότερον τῶν 2/3 τοῦ ἔχοντος ἡλικίαν πρὸς ἐργασίαν πληθυσμοῦ· ἡ ἀναλογία αὐτὴ ποικίλλει ἐν ἄλλοις αἰσθητῶς ἀπὸ περιοχῆς εἰς περιοχὴν,

διότι ἐπηρεάζεται ὑπὸ κοινωνικῶν παραγόντων, ὥς εἶναι ἡ ἡλικία τῆς περιόδου σπουδῶν καὶ τῆς συνταξιοδοτήσεως, τὸ εἶδος τῆς οἰκονομίας καὶ πρὸ παντὸς ἡ μεγαλυτέρα ἢ μικροτέρα συμμετοχὴ τῶν γυναικῶν εἰς τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν. Τὰ δεδομένα ποικίλλουν ἐπίσης ἀναλόγως πρὸς τὸν χρησιμοποιοῦμενον κατὰ τὰς ἀπογραφὰς ὁρισμὸν τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ.

Τὸ μέγεθος τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς πρὸ τοῦ ἔτους 1950 εἶναι πολὺ ὀλίγον γνωστόν. Εἰς πάλαις χώρας τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἀσίας αἱ πρῶται ἀπογραφαὶ μὲ λεπτομερείας περὶ τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῶν χαρακτηριστικῶν τῶν διενεργήθησαν περὶ τὸ ἔτος 1950. Κατὰ τὸ ἔτος αὐτὸ ὁ παγκόσμιος ἐνεργὸς πληθυσμὸς ὑπελογίζετο εἰς 1.138 ἑκατ. περίπου, ἐνθὺ κατὰ τὸ 1960 εἰς 1.296 ἑκατ. Ἡ αὐξήσις αὐτὴ τοῦ συνολικοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ κατὰ 158 ἑκατ. ἐπιμερίζεται ὡς ἑξῆς: 87 ἑκατ. εἰς τὴν Ἀσίαν, 20 ἑκατ. εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἑνώσιν, 14 ἑκατ. εἰς τὴν Λατινικὴν Ἀμερικὴν, 14 ἑκατ. εἰς τὴν Ἀφρικὴν, 11 ἑκατ. εἰς τὴν Εὐρώπῃ καὶ 11 ἑκατ. εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν. Ἡ αὐξήσις τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς μεταξὺ 1950 καὶ 1960 ἀνῆλθεν εἰς 14%, ἐνθὺ ἡ αὐξήσις τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ ἀνῆλθεν εἰς 19%.

Τὰ 1.300 περίπου ἑκατ. τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς κατὰ τὸ 1960, ἀντεπροσώπευον 43% τοῦ συνολι-

Κατανομὴ τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς κατὰ μεγάλους οἰκονομικοὺς τομεῖς καὶ κατὰ περιοχάς, 1960

Περιοχὴ	Ἐνεργὸς πληθυσμὸς (εἰς ἑκατομ.)	Κατανομὴ εἰς %		
		Γεωρ- γία	Βιομη- χανία	Υψηλὰ
Σύνολον, 1950	1.138	61	17	22
Σύνολον, 1960	1.296	58	19	23
Ἀφρική	112	77	9	14
Ἀσία	728	71	12	17
Βόρειος Ἀμερική	77	8	39	53
Εὐρώπη	191	28	38	34
Λατινικὴ Ἀμερική	71	48	20	32
Σοβιετικὴ Ἑνώσις	111	45	28	27
Ὠκεανία	6	23	34	43

1. Διὰ λεπτομερεῖς πληροφορίας περὶ τοῦ πληθυσμοῦ, βλέπε ΟΗΕ, *Annuaire démographique, 1967* (New York, 1968), καὶ *Les perspectives d'avenir de la population mondiale évaluées en 1963*, *Etudes démographiques*, no 41 (New York, 1966).

κοῦ πληθυσμοῦ. Ἡ σχέσις τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ πρὸς τὸν ἀντίστοιχον συνολικὸν πληθυσμὸν ποικίλλει ἀπὸ 33% εἰς τὴν Λατινικὴν Ἀμερικὴν, 38% εἰς τὴν Ὁκεανίαν, 39% εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν, 40% εἰς τὴν Ἀφρικὴν, 44% εἰς τὴν Ἀσίαν, 45% εἰς τὴν Εὐρώπην μέχρι 52% εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἑνῶσιν. Ἡ κατανομή ὁμῶς τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς κατὰ περιοχὰς δὲν εἶναι πολὺ διάφορος τῆς τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ πλὺν τοῦ ἡμίσεος τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τοῦ κόσμου εὐρίσκεται εἰς τὴν Ἀσίαν, οἱ δὲ ἐνεργοὶ πληθυσμοὶ τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, τῆς Εὐρώπης, τῆς Σοβιετικῆς Ἑνώσεως καὶ τῆς Ὁκεανίας, ἐνθα εὐρίσκονται τὸ σύνολον σχεδὸν τῶν ἐκβιομηχανισμένων χωρῶν καὶ μικρὸς ἀριθμὸς τῶν ἐλάχιστα ἐκβιομηχανισμένων, ἀντιπροσωπεύουν συνολικῶς κατὰ τι ὀλιγώτερον τῶν 30% τοῦ συνόλου.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν προβολῶν τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ τῶν καταρτισθεισῶν ὑπὸ τοῦ Διεθνoῦς Γραφείου Ἑργασίας δυνάμεθα νὰ προβλέψωμεν ὅτι κατὰ τὸ 1970 ὁ παγκόσμιος ἐνεργὸς πληθυσμὸς θὰ φθάσῃ περίπου τὰ 1.510 ἑκατ. καὶ ὅτι θὰ αὐξηθῇ κατὰ 280 ἑκατ. περίπου ἀπὸ τοῦ 1970 μέχρι καὶ τοῦ 1980, ἐξ ὧν θὰ ἀναλογονῶν 173 ἑκατ. εἰς τὴν Ἀσίαν, 32 ἑκατ. εἰς τὴν Ἀφρικὴν, 29 ἑκατ. εἰς τὴν Λατινικὴν Ἀμερικὴν, 17 ἑκατ. εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν, 12 ἑκατ. εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ἑν ἑκατομμύριον εἰς τὴν Ὁκεανίαν.¹

Ἡ κατανομή τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ κατὰ μεγάλους οἰκονομικοὺς τομεῖς καὶ ἡ ἐξέλιξις τῆς κατανομῆς αὐτῆς ρίπτουν κάποιον φῶς ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀναπτύξεως τῶν διαφόρων χωρῶν. Εἰς τὴν κατωτέρω σύντομον ἀνάλυσιν κατενείμαμεν τὴν οἰκονομικὴν δραστηριότητα μεταξὺ τῶν κατ' ἔθος τριῶν κυρίων τομέων, δηλαδὴ τῆς γεωργίας (εἰς τὴν ὁποίαν περιλαμβάνονται ἡ κτηνοτροφία, ἡ δασοκομία καὶ ἡ ἀλιεία), τῆς βιομηχανίας (εἰς τὴν ὁποίαν περιλαμβάνονται αἱ μεταποιητικαὶ καὶ ἐξορυκτικαὶ βιομηχανίαι, αἱ οἰκοδομήσεις καὶ τὰ δημόσια ἔργα, ὁ ἠλεκτρισμὸς, τὸ φωταερίον, ἡ ὑδρευσίς καὶ αἱ ὑγειονομικαὶ ὑπηρεσίαι) καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν (εἰς τὰς ὁποίας περιλαμβάνονται τὸ ἐμπόριον, αἱ τράπεζαι, αἱ ἀσφαλιστικαὶ ἐπιχειρήσεις, αἱ συγχροθεῖς ἀκινήτων, αἱ μεταφοραὶ, αἱ ἀποθήκαι, αἱ συγκατοικίαι καὶ αἱ δημοσίαι καὶ ἰδιωτικαὶ ὑπηρεσίαι).

Κατὰ τὸ 1960, ἄνω τοῦ ἡμίσεος τοῦ παγκοσμίου ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ, ἤτοι 58%, ἀπασχολεῖτο εἰς τὴν γεωργίαν, 19% εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ 23% εἰς τὰς ὑπηρεσίας. Ἡ κατὰ τομέα ὁμῶς κατανομή αὐτῇ ποικίλλει σημαντικῶς ἀπὸ περιοχῆς εἰς περιοχὴν. Διὰ τὸ σύνολον τῶν χωρῶν τῆς Ἀφρικῆς ἡ ἀναλογία τοῦ εἰς τὴν γεωργίαν ἀπασχολουμένου ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ φθάνει τὰ 77%, ἐνῶ ἡ βιομηχανία ἀπασχολεῖ

μόνον 9% τοῦ συνολικοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ. Εἰς τὴν Ἀσίαν οἱ ἀντίστοιχοι ἀριθμοὶ εἶναι 71%. Ἡ ἐκβιομηχανίσις τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς εἶναι ἤδη σαφῶς ἀνωτέρα, καθ' ὅσον ἡ γεωργία δὲν ὑπερβαίνει τὰ 48%, ἐνῶ ἡ βιομηχανία φθάνει τὰ 20%. Ἡ ἀναλογία τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τοῦ ἀπασχολουμένου εἰς τὴν βιομηχανίαν ἐν Εὐρώπῃ (38%) εἶναι κατ' οὐσίαν ἡ αὐτὴ πρὸς ἐκείνην τῆς Βορείου Ἀμερικῆς (39%), ἀλλ' αἱ δύο περιοχαὶ διαφοροποιούνται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἐν τῇ Βορείῳ Ἀμερικῇ μόνον 8% τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ ἀπασχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν, ἐναντί 28% ἐν Εὐρώπῃ, ἐνῶ ἄνω τοῦ ἡμίσεος τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ (53%) ἀπασχολεῖται εἰς τὰς ὑπηρεσίας, ἐναντί μόνον 34% ἐν Εὐρώπῃ.

Εἰς ἐκάστην τῶν μεγάλων περιοχῶν ἡ κατανομή τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ κατὰ οἰκονομικοὺς τομεῖς ποικίλλει γενικῶς εἰς σημαντικὸν βαθμὸν ἀπὸ χώρας εἰς χώραν. Οὕτω, ἐνῶ κατὰ τὸ 1960-61 εἰς τὰς περισσotέρας τῶν χωρῶν τῆς Ἀφρικῆς ὁ ἐνεργὸς πληθυσ-

Κατανομή τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ κατὰ μεγάλους οἰκονομικοὺς τομεῖς εἰς μερικάς χώρας

Χώρα	Ἔτος	Κατανομή εἰς %		
		Γεωργία	Βιομηχανία	Ὑπηρεσίαι
Ἀργεντινὴ	1947	27	30	43
	1960	21	36	43
	1921	23	34	43
Αὐστραλία	1947	17	38	45
	1961	11	40	49
	1921	17	38	45
Βουλγαρία	1934	80	10	10
	1946	76	13	11
	1956	65	19	16
Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι	1920	28	33	39
	1940	19	35	46
	1950	13	37	50
Ἡνωμένη Ἀραβικὴ Δημοκρατία (Αἴγυπτος)	1960	7	40	53
	1927	67	11	22
	1947	64	12	24
Ἡνωμένον Βασίλειον	1960	58	12	30
	1921	7	49	44
	1951	5	49	46
Ἰαπωνία	1961	4	49	47
	1920	55	17	28
	1940	45	24	31
Ἰνδία	1951	46	23	31
	1961	33	28	39
	1951	74	10	16
Ἰταλία	1961	70	15	15
	1921	56	24	20
	1936	48	29	23
Περσὶ	1951	42	32	26
	1962	27	40	33
	1940	64	21	15
Σουηδία	1961	52	20	28
	1920	41	32	27
	1940	29	36	35
	1950	21	41	38
	1960	14	45	41

1. Διὰ περισσotέρας λεπτομερείας, βλέπε James N. Ypsilantis (τοῦ Διεθνoῦς Γραφείου Ἑργασίας), *World and Regional Estimates and Projections of Labour Force* (Ἐντυπον ΟΗΕ, ISLEP/A/VII. 4, αὐτὸ 1966).

σμός ο άπασχολούμενος εις την γεωργίαν υπερβαίνει τὰ 80% του συνόλου, ούτος ανέρχεται εις 58% εις την Αίγυπτον και εις 33% εις την Δημοκρατίαν Νοτίου Αφρικκής. Είς την Χίλην ή γεωργία χρησιμοποιεί 29% μόνον του συνολικού εργατικού δυναμικού και εις την Αργεντινήν 21%, ένθ εις τὰς άλλας χώρας της Λατινικής Αμερικκής ή αντίστοιχος αναλογία υπερβαίνει κατά τόν περισσότερον χρόνον τὰ 50%. Επίσης, εις την Ασίαν, ή μεγάλη πλειονότης του πληθυσμού άπασχολείται εις την γεωργίαν: 84% εις την Ταϊλάνδην, 75% εις τὸ Πακιστάν, 70% εις την Ινδιαν, ένθ τὸ εργατικόν δυναμικόν της βιομηχανίας φθάνει αντίστοιχως τὸ 40%, 10% και 15% μόνον του συνόλου. Έν τούτοις, ή κατάσταση εις την Ιαπωνίαν είναι λίαν διάφορος, καθ' ὅσον 39% τὸ ιαπωνικὸν ἐνεργὸν πληθυσμὸν άπασχολοῦνται εις τὰς ὑπηρεσίας, ἐναντι 28% εις την βιομηχανίαν και 33% εις την γεωργίαν. Εις την Εὐρώπην ή οικειλία τῶν κατονομῶν είναι πολὺ μεγάλη: ένθ εις την Τουρκίαν 79% τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ άπασχολοῦνται εις την γεωργίαν, ὁ τομὲς οὗτος φθάνει μόνον τὰ 40% εις τὸ Ἠνωμένον Βασίλειον διὰ νὰ ἐκφρασθῶμεν γενικώτερον, ή γεωργία ἀντιπροσωπεύει 10% ἕως 20% τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ εις τὰς βορείους και δυτικὰς χώρας της Εὐρώπης και 30% ἕως 50% εις τὰς ἀνατολικὰς και νοτίους χώρας, ένθ ή βιομηχανία άπασχολεῖ περίπου 45% τοῦ συνολικοῦ εργατικοῦ δυναμικοῦ εις τὸν Βορράν και την Δύσιν και 30% ἕως 35% μόνον εις τὴν ἀνατολικήν και νότιον Εὐρώπην.

Αἱ διαφοροποιήσεις εις την κατανομήν τοῦ εργατικοῦ δυναμικοῦ κατὰ τομεῖς κατὰ την διάρκειαν τῶν τελευταίων πενήκοντα ἐτῶν, ὡς αὗται είναι δυνατόν νὰ παρατηρηθῶν εις ὀρισμέναις χώρας, χαρακτηρίζονται ἰδίως ὑπὸ της συχνάκις σημαντικῆς ἐλαττώσεως της ἀναλογίας τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τοῦ άπασχολομένου εις την γεωργίαν: μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1920-21 και 1960-61 ή ἀναλογία αὕτη πίπτει, π.χ., ἀπὸ 28% εις 7% εις τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας, ἀπὸ 55% εις 33% εις την Ιαπωνίαν, ἀπὸ 56% εις 27% εις την Ἰταλίαν, ἀπὸ 41% εις 14% εις την Σουηδίαν, ἀπὸ 23% εις 11% εις την Αὐστραλίαν: εις την Βουλγαρίαν κατ'ἄλθεν αὕτη ἀπὸ 80% εις 65% μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1934 και 1956. Ὁ ὄγκος τοῦ βιομηχανικοῦ εργατικοῦ δυναμικοῦ αὐξάνει ἐν τῇ πράξει πανταχοῦ, χωρὶς ὅμως νὰ ὑπερβῇ τὰ 50% ἀκόμη και εις τὰς πλέον ἀνεπτυγμένας οἰκονομικὰς χώρας. Τέλος, ή ἀναλογία τοῦ ὀλικοῦ εργατικοῦ δυναμικοῦ τοῦ άπασχολομένου εις τὰς ὑπηρεσίας αὐξάνει και αὕτη ταχέως: εις πολλὰς λίαν ἀνεπτυγμένας χώρας αὕτη ἔχει ὑπερβῇ εις ὅγκον τὸ βιομηχανικόν εργατικόν δυναμικόν, εις δὲ τὸν Καναδὰν και τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας ἐφθάσε τὰ 53% τοῦ συνόλου τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ.¹

1. Διὰ περισσότερας πληροφορίας, βλέπε Samuel Baum, «La population active dans le monde et sa répartition par secteurs économiques, 1950 et 1960», *Revue internationale du Travail* (Genève, B.I.T.), vol. 95, nos 1-2, janv.-fév. 1967.

Εἰς ὅλας τὰς χώρας με ἐντονον ἐκβιομηχάνισιν, ή πλειονότης τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ ἀποτελεῖται ἀπὸ μισθωτοῦς της βιομηχανίας και τῶν ὑπηρεσιῶν, ένθ ὁ ἀριθμητικὸς ὄγκος τῶν ἐργοδοτῶν είναι ἀσήμαντος. Οἱ δι' ἴδιον λογαριασμὸν ἐργαζόμενοι, ὡς οἱ μικροκαλλιεργηταί, οἱ βιοτέχνη, οἱ μικρέμποροι και τὰ άπασχολούμενα ἀλλὰ μὴ ἀμειβόμενα μέλη της οἰκογενείας ἀντιπροσωπεῦν ὀλιγώτερον τοῦ ἐνὸς πέμπτου τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ εις τὰς περισσότερας τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, εις την Βόρειον Αμερικκήν, την Αὐστραλίαν και την Νέαν Ζηλανδίαν, ἀλλὰ περίπου τὸ ἡμισυ τοῦ ὀλικοῦ εργατικοῦ δυναμικοῦ εις τὰς περισσότερας τῶν χωρῶν της Λατινικής Αμερικκής, γενικῶς δὲ ἄνω τῶν 4/5 εις τὰς περισσότερας τῶν χωρῶν της Αφρικκῆς και της Ασίας.

ή άπασχόλησις

Τὰ στατιστικὰ δεδομένα ἐπὶ της ἐξελίξεως της άπασχολήσεως διὰ μέσον τῶν ἐτῶν δὲν είναι ἄφθονα. Έάν σήμερον διαθέτομεν ἀξιολόγους πληροφορίας ἐπὶ της άπασχολήσεως διὰ τριάκοντα περίπου χώρας, εις τὰς ὁποίας περιλαμβάνονται και μερικαὶ χώραι ὑπὸ ἀνάπτυξιν, πολλὰ τῶν δεδομένων αὐτῶν δὲν ἀναγονται εις χρόνον ἀπώτερον τοῦ τέλους τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου, ένθ πρὸ τοῦ 1929 αἱ διαθέσιμοι σχετικαὶ πληροφορίες μόλις καλύπτουν περὶ τὰς ἐξ χώρας.

Αἱ διαθέσιμοι σειραὶ, ἐπιτευχθεῖσαι συχνὰ ἐπὶ τῇ βάσει λίαν διαφόρων μεθόδων, πολὺ ἀπέχουν ἀπὸ τοῦ νὰ είναι συγκρίσιμοι, ἰδίως δὲ ὡς πρὸς την σημασίαν των. Διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐπιτύχωμεν συγκρίσεις προκειμένου περὶ ἱκανῶν μακρῶν περιόδων, ἀπληθήθη εις τινας περιπτώσεις νὰ περιλάβωμεν σειράς διαφόρων τύπων. Κατὰ συνέπειαν, ἠρκέσθημεν, εις την ἀκολουθοῦσαν σύντομον ἀνάλυσιν, νὰ ἐξάρωμεν ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ τὰς μεγάλας μετακινήσεις εις την άπασχόλησιν ἀπὸ τοῦ 1913 μέχρι τοῦ 1967, χωρὶς νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὰς διακυμάνσεις ἐν λεπτομερείᾳ.

Βάσει τῶν πενήκρων διαθέσιμων πληροφοριῶν, ὁ ἀριθμὸς τῶν άπασχολομένων προσώπων ηῤῥήθη σχετικῶς ὀλίγον κατὰ την διάρκειαν της μετὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον περιόδου μέχρι της κρίσεως τοῦ 1929. Εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας και τὸν Καναδὰν ή αὐξήσις δὲν ὑπερέβη συνολικῶς τὰ 15% ἕως 20%, εις την Ιαπωνίαν ἤτο μικροτέρα τοῦ 9% παρὰ την ἰσχυρὰν δημογραφικὴν πίεσιν και εις τὸ Ἠνωμένον Βασίλειον ή άπασχόλησις ἠλαττώθη ἐπίσης κατὰ 2%. Εἰς τὰς χώρας αὗτας, ἄλλωστε, ή άπασχόλησις εις τὰς μεταπολιτικὰς βιομηχανίας ηῤῥήθη ὀλιγώτερον ἀκόμη και ἀπὸ τὸ γενικὸν ἐπίπεδον της άπασχολήσεως.

Εἰς ὅλας τὰς χώρας διὰ τὰς ὁποίας διαθέτομεν στοιχεῖα, ή μεγάλη οἰκονομική κρίσις, ή ὁποία ἤρχισε τὸ 1929, ἐκφράζεται διὰ σοβαρὰς πτώσεως τῶν δεικτῶν άπασχολήσεως, οἱ ὁποῖοι φθάνουν τὸ ἐλάχισ-

στον ὄριόν των κατὰ τὴν διάρκειαν ἐνὸς τῶν ἐτῶν 1931 ἕως 1935, ἀναλόγως τῆς χώρας. Εἰς τὰς μεταπολεμικὰς βιομηχανίας ἡ μεγίστη πτώσις φθάνει γενικῶς τὸ 20% ἕως 30%, ἀλλὰ φθάνει τὸ 35% εἰς τὰς Ἑνωμένας Πολιτείας, 38%, εἰς τὴν Πολωνίαν καὶ 40% εἰς τὴν Γερμανίαν. Τούναντιον, δὲν ὑπερβαίνει τὸ 15% περίπου εἰς τὸ Ἑνωμένον Βασίλειον, τὴν Σουηδίαν, τὴν Ἰαπωνίαν καὶ τὴν Νέαν Ζηλανδίαν καὶ μόνον τὸ 6% εἰς τὴν Δημοκρατίαν Νοτίου Ἀφρικῆς.

Ἐνθ' ἡ ἀπασχόλησις εἰς τὰς ἐξορυκτικὰς βιομηχανίας καὶ τὴν οἰκοδόμησιν κατῆλθε πιθανῶς εἰς αἰσθητὸν βαθμὸν ἐξ ἴσου πρὸς τὴν ἀπασχόλησιν εἰς τὰς με-

Ἐξέλιξις τῆς ἀπασχολήσεως εἰς τὰς βιομηχανίας μεταπολεμικῶς, 1929-1948

Χώρα	1929	Ἐλάχιστον (1931-1935)	1937	1948
Αὐστραλία	100	74	116	186
Γαλλία	100 ¹	72	78	88
Γερμανία	100	60	111	
Δημοκρατία Ν. Ἀφρικῆς	100	94	161	251
Ἑλβετία	100	77	88	119
Ἑνωμέναι Πολιτεῖαι	100	65	101	146
Ἑνωμένον Βασίλειον	100	87	109	119
Ἰαπωνία	100	84	143	
Ἰταλία	100	79	105	
Καναδὰς	100	69	98	175
Νέα Ζηλανδία	100	83	123	160
Νορβηγία	100	80	125	
Ὁλλανδία	100	80	88	133
Οὐγγαρία	100	73	104	
Πολωνία	100	62	94	
Ρουμανία	100	76	139	
Σοβιετικὴ Ἑνωσις	100		224	
Σουηδία	100	85	109	137
Φινλανδία	100	77	125	

1. 1930

Ἐξέλιξις τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου ἀπασχολήσεως (Α) ἢ τοῦ ἐπιπέδου ἐξαγωγερικῆς ἀπασχολήσεως (Β), 1929-1948

Χώρα	Γεν. ἐπίπεδον (Α) ἢ ἐξαγωγερικόν (Β)	1929	Ἐλάχιστον (1931-1935)	1937	1948
Γαλλία	Β	100 ¹	73	79	85
Γερμανία	Α	100	71	104	
Γιουγκοσλαβία	Β	100	86	112	
Δημοκρατία Ν. Ἀφρικῆς	Β	100	89	144	186
Ἑνωμέναι Πολιτεῖαι	Α	100	81	97	123
	Β	100	75	99	143
Ἑνωμένον Βασίλειον	Α	100	96	110	118
Ἰαπωνία	Β	100	97	131	
Καναδὰς	Β	100	70	96	165
Ὁλλανδία	Β	100	84	92	135
Οὐγγαρία	Β	100	83	104	
Σοβιετικὴ Ἑνωσις	Α	100		222	
Τσεχοσλοβακία	Α	100	75	90	105

1. 1930.

ταποητικὰς βιομηχανίας, ἡ ἀπασχόλησις εἰς τὴν γεωργίαν καὶ εἰς τὸ σύνολον τῶν ὑπηρεσιῶν ἦτο σταθερωτέρα, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐκφράζεται δι' ὀλιγώτερον σημαντικὴς ἐλαττώσεως τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου τῆς ἀπασχολήσεως ἀπὸ τὴν ἀπασχόλησιν εἰς τὰς μεταπολεμικὰς βιομηχανίας μεταξὺ τοῦ 1929 καὶ ἐνὸς τῶν ἐτῶν τῆς περιόδου 1931-1935· ἡ πτώσις τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου τῆς ἀπασχολήσεως ὑπῆρξε μάλιστα μόλις αἰσθητὴ εἰς τὸ Ἑνωμένον Βασίλειον καὶ τὴν Ἰαπωνίαν (4%).

Περὶ τὸ 1937, ἡ ἀπασχόλησις εἶχεν ἐπανεύρει ἢ εἴχεν ὑπερβῆ τὸ ἐπίπεδόν της τοῦ 1929 εἰς τὰς περισσότερας τῶν χωρῶν διὰ τὰς ὁποίας ὑπάρχουν διαθέσιμα στοιχεῖα, πλὴν τῆς Γαλλίας, ὅπου αὐτὴ ἦτο ἀκόμη κατωτέρα κατὰ 20% τοῦ ἐπιπέδου αὐτοῦ. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς μεταπολεμικὰς βιομηχανίας, ἐνθ' εἰς τὸν Καναδὰν καὶ εἰς τὰς Ἑνωμένας Πολιτείας εἶχεν ἐπιτευχθῇ ἀκριβῶς τὸ ἐπίπεδον τοῦ 1929, εἰς τὸ Ἑνωμένον Βασίλειον ἡ αὐξήσις ἐν σχέσει πρὸς τὸ 1929 ἦτο 9%, εἰς τὴν Φινλανδίαν καὶ τὴν Νορβηγίαν 25%, εἰς τὴν Ρουμανίαν 39%, εἰς τὴν Ἰαπωνίαν 43% καὶ εἰς τὴν Δημοκρατίαν Νοτίου Ἀφρικῆς 61%. Εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἑνωσιν ἡ ἀπασχόλησις κατὰ τὸ 1937 εἶχεν ὑπερδιπλασιασθῇ ἐν σχέσει πρὸς τὸ 1929.

Διὰ τὰς περισσότερας χώρας δὲν ὑπάρχουν στοιχεῖα μὲ κάποιαν σημασίαν διὰ τὴν περίοδον τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου καὶ διὰ τὰ πρῶτα μεταπολεμικὰ ἔτη. Ἀλλωστε, αἱ ἐκ τῶν καταστrophῶν, τῶν μετακινήσεων πληθυσμῶν, τῆς πολεμικῆς οἰκονομίας καὶ τῆς ἀναπροσαρμογῆς ἐπελθούσας ἀναστατώσεις θὰ ἐστέρουν ἐν τῇ πράξει πάσις σημασίας τὰ στοιχεῖα τὰ ὁποῖα θὰ ἠδύνατο τις νὰ ἀνεύρῃ.

Κατὰ τὸ 1948, ὅτε αἱ περισσότεραι χώραι εἶχον ἐπανεύρει τὴν εἰρηνικὴν οἰκονομίαν ἢ εὐρίσκοντο ἤδη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς μεταπολεμικῆς εὐημερίας, ἡ ἀπασχόλησις εἰς τὰς μεταπολεμικὰς βιομηχανίας ὑπερέβαινε κατὰ πολὺ τὸ ἐπίπεδον τοῦ 1937, καὶ μάλιστα κατὰ 50% περίπου εἰς τὰς Ἑνωμένας Πολιτείας, 60% εἰς τὴν Αὐστραλίαν καὶ Δημοκρατίαν Νοτίου Ἀφρικῆς καὶ 75% εἰς τὸν Καναδὰν. Ἡ Εὐρώπῃ ἦτο σαφῶς καθυστερημένη ὡς πρὸς τὴν ἐξέλιξιν αὐτὴν· ἐν τούτοις ἡ αὐξήσις ἐν σχέσει πρὸς τὸ 1937 ἔφθανε τὸ 10% περίπου εἰς τὸ Ἑνωμένον Βασίλειον, 13% εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ἀνω τοῦ 25% εἰς τὴν Σουηδίαν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, εἰς τὴν Γαλλίαν, ὅπου ὁ ἐνεργὸς πληθυσμὸς ἔμειοτο ἐν σχέσει πρὸς τὴν προπολεμικὴν περίοδον, τὸ ἐπίπεδον τῆς ἀπασχολήσεως ἦτο ἀκόμη κατὰ 10% περίπου κατώτερον τοῦ ἔτους 1929· διὰ τὴν Γερμανίαν οὐδὲν στοιχεῖον συγκρίσιμον πρὸς τὴν προπολεμικὴν περίοδον ὑπάρχει. Εἰς τὰς περισσότερας χώρας ἡ αὐξήσις τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου τῆς ἀπασχολήσεως, καίτοι μικρότερα τῆς αὐξήσεως τῆς ἀπασχολήσεως εἰς μόνας τὰς μεταπολεμικὰς βιομηχανίας, ἦτο ἐν τούτοις λίαν καταφανής.

Ἡ γενικὴ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις τὸν ἐκβιομηχανιζομένων χωρῶν ἀπὸ τῆς λήξεως τοῦ δευτέρου παγκο-

σμίου πολέμου εκφράζεται από συνεχή και συχνά σημαντικήν αύξησιν του επιπέδου τής απασχολήσεως. Ούτω, ή αύξησις τής απασχολήσεως εἰς τοὺς μὴ γεωργικοὺς τομεῖς ἐντὸς εικοσαετίας (ἀπὸ τοῦ 1948 μέχρι τοῦ 1967) ἔφθασε τὸ 47% εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, 54% εἰς τὴν Αὐστραλίαν, 62% εἰς τὸν Καναδᾶν καὶ 110% εἰς τὴν Ἰαπωνίαν.

*Εξέλιξις τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου ἀπασχολήσεως ἢ τοῦ ἐπιπέδου ἐξωγεωργικῆς ἀπασχολήσεως εἰς μερικάς χώρας, 1948-1967

Χώρα	1948	1958	1967
<i>Γενικὸν ἐπίπεδον:</i>			
Αὐστρία	100	113	121
Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι	100	108	128
Ἡνωμένον Βασίλειον	100	107	113
Ἰαπωνία	100 ¹	121	138
Ἰταλία	100 ²	104	98
Καναδᾶς	100	118	152

*Εξωγεωργικὴ ἀπασχολήσις:

Αὐστραλία	100	120	154
Αὐστρία	100	121	138
Βέλγιον	100	105	115
Γαλλία	100	111	116
Γερμανία (Ὁμοσπ. Δημοκρατία)	100	150	166
Δημοκρατία Ν. Ἀφρικῆς	100	131	170
Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι	100	114	147
Ἡνωμένον Βασίλειον	100	109	117
Ἰαπωνία	100 ¹	154	210
Ἰσπανία		100	151
Ἰταλία	100 ²	122	134
Καναδᾶς	100	119	162
Νέα Ζηλανδία	100	128	164
Νορβηγία	100	115	134
Ὁλλανδία	100	129	151
Φινλανδία		100	133

1. 1950. 2. 1951.

*Εξέλιξις τῆς ἀπασχολήσεως εἰς τὰς βιομηχανίας μεταποιήσεως εἰς μερικάς χώρας, 1948-1967

Χώρα	1948	1958	1967
Αὐστραλία	100	119	147
Αὐστρία		100	123
Βέλγιον	100	100	108
Γαλλία	100	117	120
Γερμανία (Ὁμοσπ. Δημοκρατία)	100	167	171
Δημοκρατία Ν. Ἀφρικῆς	100	145	180
Ἑλβετία	100	125	147
Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι	100	102	124
Ἡνωμένον Βασίλειον	100	113	119
Ἰαπωνία	100 ¹	157	230
Ἰσπανία		100	138
Ἰσραήλ		100	154
Ἰταλία	100 ²	119	145
Καναδᾶς	100	110	134
Νέα Ζηλανδία	100	124	167
Νορβηγία	100	111	126
Ὁλλανδία	100	120	131
Σουηδία	100	98	103
Φινλανδία	100	98	119

1. 1950. 2. 1951.

Εἰς τὴν δυτικὴν Εὐρώπῃν ἡ αύξησις αὐτὴ ποικίλει κατὰ πολὺ ἀπὸ χώρας εἰς χώραν: ἐνθ' εἰς τὸ Βέλγιον, τὴν Γαλλίαν καὶ τὸ Ἡνωμένον Βασίλειον δὲν φθάνει τὰ 20% μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1948 καὶ 1967, εἰς τὴν Ὁμοσπονδιακὴν Δημοκρατίαν τῆς Γερμανίας καὶ εἰς τὴν Ὁλλανδίαν εἶναι ἀντιστοίχως 66% καὶ 51%· αὕτη ὑπερβαίνει ἐπίσης ἐλαφρῶς τὰ 50% εἰς τὴν Ἰσπανίαν κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν.

Τὸ γενικὸν ἐπίπεδον τῆς ἀπασχολήσεως ἡδῆθη σαφῶς ὀλιγώτερον τῆς μὴ γεωργικῆς ἀπασχολήσεως, μεταξὺ 1948 καὶ 1967, εἰς τὰς ἐξ ἐκβιομηχανισμένας χώρας διὰ τὰς ὁποίας διαθέτομεν ταυτοχρόνως δύο σειράς στοιχείων, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐξηγεῖ σαφῶς τὴν ἐλάττωσιν τῆς ἀπασχολήσεως εἰς τὴν γεωργίαν τῶν ἐξ τούτων χωρῶν.

Ἡ ἀπασχολήσις εἰς τὰς μεταποιοητικὰς βιομηχανίας ἡδῆθη ἐπίσης πολὺ κατὰ τὴν τελευταίαν εικοσαετίαν εἰς ὅλας τὰς ἐκβιομηχανισμένας χώρας: ἡ αύξησις ὁμοῦ αὕτη, ἡ ὁποία ἄλλωστε δὲν ὑπερβαίνει τὰ 50% εἰμὴ μόνον εἰς μερικάς χώρας, ὑπῆρξε κατωτέρα τῆς αύξήσεως τῆς ἀπασχολήσεως ἐν τῷ συνόλῳ τῶν μὴ γεωργικῶν τομέων εἰς τὸ ἥμισυ καὶ πλέον τῶν χωρῶν διὰ τὰς ὁποίας διαθέτομεν συγχρόνως δεδομένα περὶ τῶν δύο τούτων ἀόψεων τῆς ἀπασχολήσεως. Συνεπῶς, εἰς τὰς χώρας αὐτάς, ἡ ἀπασχολήσις εἰς τὸ σύνολον τῶν ὑπηρεσιῶν, εἰς τὸ ἐμπόριον, τὰς τραπεζας, τὰς μεταφορὰς καὶ τὰς ἐπικοινωνίας προόδευσε ταχύτερον τῆς βιομηχανικῆς ἀπασχολήσεως. Ἐν τούτοις, εἰς τὴν Ὁμοσπονδιακὴν Δημοκρατίαν τῆς Γερμανίας, εἰς τὴν Γαλλίαν, τὴν Ἰαπωνίαν καὶ τὴν Δημοκρατίαν Νοτίου Ἀφρικῆς ἡ βιομηχανικὴ ἀπασχολήσις ἡδῆθη περισσότερον ἀπὸ ὅ,τι ἡ μὴ γεωργικὴ ἀπασχολήσις ἀπὸ τοῦ 1948 μέχρι τοῦ 1967.

Ἡ αύξησις τῆς ἀπασχολήσεως, ἰδίως δὲ τῆς βιομηχανικῆς, ἀπὸ τοῦ 1953 ὑπῆρξε ταχύτερα εἰς τὰς χώρας τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπῃς καὶ τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσην παρὰ εἰς τὴν δυτικὴν Εὐρώπῃν. Τὸ γεγονὸς τοῦτο εἶναι σαφές εἰς τὴν Βουλγαρίαν καὶ τὴν Γιουγκοσλαβίαν, ὅπου μεταξὺ 1953 καὶ 1967 ἡ ἀπασχολήσις εἰς τὰς μεταποιοητικὰς βιομηχανίας ἡδῆθη κατὰ 172% καὶ 123% ἀντιστοίχως.

Ἀκόμη καὶ εἰς τὴν Τσεχοσλοβακίαν, χώραν ἡ ὁποία κατὰ τὸ τέλος τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου ἦτο πολὺ περισσότερον ἐκβιομηχανισμένη παρὰ ἡ Βουλγαρία ἢ ἡ Γιουγκοσλαβία, ἡ βιομηχανικὴ ἀπασχολήσις ἡδῆθη κατὰ 43% μεταξὺ 1953 καὶ 1967. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἡ αύξησις τῆς ἀπασχολήσεως εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Γερμανίαν κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον ὑπῆρξε πολὺ μικρά. Τέλος, εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσην ἡ αύξησις τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου τῆς ἀπασχολήσεως ἀνῆλθεν εἰς 84% μεταξὺ 1953 καὶ 1967, ὑπερβάσα ἐλαφρῶς τὴν τῆς μὴ γεωργικῆς ἀπασχολήσεως, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον σημαίνει ὅτι ἡ γεωργία διετήρησε σημαντικὸν μερίδιον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν αὐτήν.

Τὰ στατιστικὰ στοιχεῖα ἐπὶ τῆς ἀπασχολήσεως εἰς

Ἐξέλιξις τῆς ἀπασχολήσεως εἰς τὰς χώρας τῆς ἀνατολικῆς Ἑυρώπης καὶ τὴν Σοβιετικὴν Ἑνωσιν, 1953-1967

	Ἀνατ. Γερμανία	Βουλγαρία	Οὐγγαρία	Πολωνία	Ρουμανία	Τσεχοσλ.	Γιουγκ.	Σοβ. Ἑνώσις
<i>Γενικὸν ἐπίπεδον:</i>								
1953	100	100	100	100	100	100	100	100
1958	108	130	99	114	106	114	141	125
1967	112	229	104	153	168	125	197	184
<i>Ἑξωγεωργικὴ ἀπασχολήσις:</i>								
1953	100	100	100	100	100	100	100	100
1958	108	128	109	115	109	115	139	123
1967	114	220	140	155	172	145	198	180
<i>Βιομηχανία καὶ μεταλλεῖα:</i>								
1953	100	100	100	100	100	100	100	100
1958	107	146	102	119	112	115	153	128
1967	105	272	143	160	174	143	223	178

τὰς ὑπὸ ἀνάπτυξιν χώρας τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἀσίας περιορίζονται κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ἀπασχόλησιν εἰς τὰς μεταποιητικὰς βιομηχανίας, εἶναι δὲ ἐλλειπέστατα· γενικῶς δὲν φθάνουν πέραν τοῦ 1953 καὶ τὰ τελευταῖα διαθέσιμα στοιχεῖα εἶναι πολλάκις τοῦ ἔτους 1966· ἐπὶ πλεόν, αἱ σειραὶ αὗται εἶναι ἐνίοτε περιορισμένης τεχνικῆς ἀξίας. Τέλος, εἰς τὰς πλείους τῶν χωρῶν αὐτῶν, ἡ οικονομία εἶναι κατὰ κύριον λόγον γεωργικῆ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον περιορίζει τὸ ἐνδιαφέρον τῶν στοιχείων τῶν ἀναφερομένων ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν βιομηχανικὴν ἀπασχόλησιν. Εἶναι συνεπὶς δύσκολον νὰ συναχθοῦν γενικὰ συμπεράσματα περὶ τῶν αὐξήσεων τῆς ἀπασχολήσεως αἱ ὁποῖαι εἶναι δυνατόν νὰ παρατηρηθοῦν εἰς ὅσας χώρας κατέστη δυνατὴ ἡ συλλογὴ στοιχείων· δυνάμεθα νὰ σημειώσωμεν ἐξ ἄλλου ὅτι αἱ

σπάνιαι ἀριθμητικαὶ πληροφορίαι τὰς ὁποίας διαθέτουμεν διὰ τὴν μὴ γεωργικὴν ἀπασχόλησιν φαίνεται νὰ δεικνύουν ὅτι ἡ τελευταία αὕτη ἔχει αὐξηθῆ σαφῶς ὀλιγότερον τῆς βιομηχανικῆς ἀπασχολήσεως εἰς τὰς χώρας αὐτὰς κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν ἢ δεκαπενταετίαν.

ἡ ἀνεργία

Παρὰ τὴν κοινωνικὴν καὶ οἰκονομικὴν σημασίαν τῆς ἀνεργίας, τὰ στατιστικὰ δεδομένα εἶναι ἀνεπαρκῆ διὰ νὰ ἐπιτρέψουν νὰ σχηματίσῃ τις ἀκριβῆ ἰδέαν περὶ τοῦ ὕψους καὶ τῆς ἐξελίξεώς της εἰς τὰς διαφόρους χώρας κατὰ τὸ πρῶτον τέταρτον τοῦ αἰῶνος. Ἐνθ' ἀπὸ 15 ἕως 20 ἐτῶν αἱ στατιστικαὶ τῆς ἀνεργίας ἐβελτιώθησαν κατὰ πολὺ, ἰδίᾳ χάρις εἰς τὴν διεξαγωγὴν ἐρευνῶν ἐπὶ τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ εἰς ἀρκετὰς χώρας, εἰς πολλὰς ἄλλας χώρας αἱ πληροφορίαι εἶναι ἀκόμη ἀνυπαρκτοὶ ἢ ἐλλειπεῖς καὶ ἐλάχιστα ἀσφαλεῖς· κατὰ τὸ πλεῖστον, αἱ στατιστικαὶ ἀναφέρονται εἰς ἐπιδοτούμενους ἀνέργους καὶ εἰς πρόσωπα ἐγγεγραμμένα ὡς ζητοῦντα ἐργασίαν εἰς τὰ γραφεῖα εὐρέσεως ἐργασίας καὶ ὅχι εἰς ὅλα τὰ ἀνευ ἐργασίας πρόσωπα τὰ ἀναζητοῦντα ἀπασχόλησιν.

Ὑπὸ τὰς συνθήκας αὐτὰς, τὰ κατωτέρω στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ἐνίοτε ἀποτελοῦν συνδυασμὸν σειρῶν ἀρκετὰ διαφόρου σπουδαιότητος, πρέπει νὰ θεωρηθοῦν ὡς μεγέθη παρέχοντα χονδρικὴν ἰδέαν τοῦ ὕψους τῆς ἀνεργίας καὶ τῆς ἐξελίξεώς της διαχρονικῶς εἰς τινὰς χώρας, αἱ ὁποῖαι εἶναι σχεδὸν ὅλαι ἐκβιομηχανισμέναι.

Πρὸ τοῦ 1929 οὐσιαστικῶς δὲν ὑπάρχουν γενικὰ στοιχεῖα σχετικὰ πρὸς τὴν ἀνεργίαν. Αἱ «στατιστικαὶ» τῆς ἀνεργίας αἱ δημοσιευθεῖσαι εἰς ἐλαχίστας χώρας προέρχονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τῶν συνδικαλιστικῶν ταμείων. Μόνον τὸ ποσοστὸν ἀνέργων μεταξὺ τῶν ἐγγεγραμμένων εἰς τὰ συνδικάτα καὶ εἰς τὰ συνδικαλιστικὰ ταμεῖα ἐργατῶν δυνατόν νὰ ἔχῃ κάποιαν σημασίαν. Πρέπει νὰ προσθέσωμεν ἀκόμη

Αὐξήσις τῆς βιομηχανικῆς ἀπασχολήσεως εἰς μερικὰς χώρας τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἀσίας, 1953-1967

Χώρα	Περίοδος	Αὐξήσις %
<i>Ἀφρικὴ:</i>		
Γκάνα	1953-1966	83
Ζάμπια	1954-1965	81
Κένια	1953-1966	48
Νιγηρία	1955-1965	194
Ουγκάντα	1953-1967	47
Τανζανία	1953-1966	50
<i>Ἀμερικὴ:</i>		
Βενεζουέλα	1958-1967	29
Γουατεμάλα	1953-1967	10
Κολομβία	1953-1967	37
Περου	1953-1966	73
Τρινιδὰ καὶ Τομπάγκο	1956-1966	85
Χιλή	1960-1967	9
<i>Ἀσία:</i>		
Ἰνδία	1953-1966	50
Κίνα (Ταϊβάν)	1953-1963	68
Μαλαισία	1958-1967	73
Πακιστάν	1958-1966	49
Φιλιππῖναι	1953-1966	34

ὅτι τὰ συνδικάτα αὐτὰ καλύπτουν μερικὰς μόνον βιομηχανίας ἢ μερικὰ ἐπαγγέλματα, γενικῶς δὲ καλύπτοντες ὅργανοι, καὶ ὅτι τὰ στοιχεῖα, ἀναφερόμενα ἐνίοτε μόνον εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἢ εἰς τὴν κυριωτέραν περιοχὴν τῆς χώρας, σχεδὸν πάντοτε δὲν ἀφορῶν εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὰς ὑπηρεσίας.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν λίαν στοιχειωδῶν αὐτῶν πληροφοριῶν, φαίνεται ὅτι γενικῶς ἡ ἀνεργία εἰς τὰς ἐκβιομηχανισμένας χώρας μόλις ἔφθασε τὸ 50% τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ πρὸ τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ. Μετὰ τὸν πόλεμον ἠκολούθησε γενικὴ αὔξησης τῆς ἀνεργίας εἰς τὰς χώρας αὐτάς, κατόπιν δέ, ἀπὸ τοῦ 1920 μέχρι τοῦ 1929, ἡ ἀνεργία ἐξελιχθῆ παραλλήλως πρὸς τὰς οἰκονομικὰς διακυμάνσεις, εἰς ἓνα κόσμον ὅπου ἡ ὑλικὴ βοήθεια πρὸς τοὺς ἀνέργους, καὶ ἰδίως ἡ ἀσφάλις κατὰ τῆς ἀνεργίας, ἦτο ἀνυπαρκτος ἢ ὑποτυπώδης καὶ ὅπου ὁ ἀνεργὸς καὶ ἡ οἰκογένειά του ἔζον κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ἀθλιότητα.

Ὅταν ἐξερράγη ἡ μεγάλῃ οἰκονομικῇ κρίσει τοῦ 1929, ἡ ἀνεργία πολὺ ἀπέτρεξε τοὺς νὰ εἶναι ἀμελητέα εἰς ἀρκετὰς χώρας: συχνὰ ὑπερέβαινε τὰ 5% τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ, ἀκόμη δὲ καὶ τὰ 10% εἰς πολλὰς χώρας. Ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν, ἢ κατὰστασις ἐπεδεικνύουτο ταχέως καὶ κατὰ τὴν αἰχμὴν τῆς κρίσεως—ἀπὸ τοῦ 1932 μέχρι τοῦ 1934—ἡ καταγραφείσα ἀνεργία ἐφθανε ἢ ὑπερέβαινε τὰ 20% τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ εἰς τὰς πλείστας τῶν χωρῶν διὰ τὰς ὁποίας διαθέτομεν στοιχεῖα. Εἰς τὴν Γερμανίαν, τὴν Αὐστρίαν, τὴν Αὐστρίαν, τὴν Δανίαν, τὴν Νορβηγίαν καὶ τὴν Ὀλλανδίαν ἐφθάνεν ἢ ὑπερέβαινε τὰ 30%. Διὰ τὰς δέκα ἐπτὰ χώρας διὰ τὰς ὁποίας διαθέτομεν στοιχεῖα, καίτοι αἱ στατιστικαὶ τῶν ἀπογραφέντων ἀνέργων τῶν εἶναι ἐλλιπεῖς, δυνάμεθα νὰ υποθέσωμεν ὅτι τὸ σύνολον τῶν ἀνέργων εἰς τὰς χώρας αὐτάς, καὶ τὴν νικητὴν τῆς κρίσεως, ὑπερέβαινε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὰ 25 ἑκατομμύρια, ἐνθὺ κατὰ τὸ 1929 ἦτο πιθανώτατα τῆς τάξεως τῶν 6 ἑκατομμυρίων. Αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι μόναι ἠρίθμουν ἄνω τῶν 13 ἑκατ. ἀνέργων, τὸ Ἠνωμένον Βασίλειον ἄνω τῶν 2 ἑκατ., ἡ Γερμανία περὶ τὰ 6 ἑκατ., ἡ Ἰταλία ἄνω τοῦ ἑκατομμυρίου.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνέργων ἠλαττώθη μετὰ τὴν κρίσιν βαθμῶν. Κατὰ τὸ 1937 τὸ σύνολον τῶν ἀνέργων τῶν καταγραφέντων εἰς τὰς στατιστικὰς τῶν ὡς ἄνω δέκα ἐπτὰ χωρῶν ὑπερέβαιναν ἀκόμη τὰ 13 ἑκατ., ἐξ ὧν περὶ τὰ 8 ἑκατ. ἦσαν εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας, ἄνω τοῦ 1 ἑκατ. εἰς τὸ Ἠνωμένον Βασίλειον καὶ περὶ τὰς 900.000 εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ Ἰταλίαν. Τὸ ποσοστὸν τῶν καταγραφέντων ἀνέργων ὡς πρὸς τὸν ἐνεργὸν πληθυσμὸν ἐφθάνεν ἀκόμη τὰ 30% εἰς τὴν Ὀλλανδίαν, 20% ἢ καὶ περισσότερον εἰς τὴν Αὐστρίαν, τὴν Δανίαν καὶ τὴν Νορβηγίαν, ἐφθανε δὲ ἢ ὑπερέβαινε τὸ 10% εἰς τὰς πλείστας τῶν ἄλλων χωρῶν. Μόνον εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ Ἰαπωνίαν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπογραφέντων τὸ 1937 ἀνέργων ἦτο κατώτερος ἐκείνου τοῦ 1929.

Δὲν ὑπάρχουν οὐσιαστικῶς ἀξιόλογα στοιχεῖα περὶ τῆς ἀνεργίας διὰ τὰς πλείστας τῶν χωρῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου καὶ τὰ πρῶτα μεταπολεμικὰ ἔτη. Ἡ γενικὴ ἐπιστράτευσις τῶν πληθυσμῶν διὰ τὴν πολεμικὴν προσπάθειαν, ἡ ξένη κατοχὴ εἰς πολλὰς χώρας, αἱ τεράστιαι μετακινήσεις πληθυσμῶν ἐν Εὐρώπῃ καὶ αἱ οἰκονομικαὶ καὶ κοινωνικαὶ μεταμορφώσεις συνεπεία τῶν ἄνω αἰτίων, θὰ ἐστέρον ἄλλωστε πάσης σημασίας τοὺς ἀριθμοὺς τοὺς ὁποίους θὰ ἠδύνατό τις νὰ παρουσιάσῃ διὰ τὴν χρονικὴν αὐτὴν περίοδον.

Ἡ ἀνεργία εἰς μερικὰς χώρας, 1929-1937

Χώρα	Ἀριθμὸς ἀνέργων (εἰς χιλιάδας)		Ποσοστὸν ἐπὶ ἐνε- ργοῦ πληθυσμοῦ			
	1929	Μέγιστον κατὰ τὴν κρίσιν	1937	1929	Μέγιστον κατὰ τὴν κρίσιν	1937
Αὐστράλια				11	29	9
Αὐστρία	190	410	320	12	29	20
Βέλγιον	10	230	130	2	23	14
Γαλλία	80	480	380			
Γερμανία	1.900	5.580	910	9	30	5
Γιουγκοσλαβία	10	20	20			
Δανία				16	29	22
Ἑλβετία	10	90	60	2	13	10
Ἡν. Πολιτεῖαι	1.550	12.800	7.700	3	25	14
Ἡν. Βασίλειον	1.000	2.180	1.280	8	18	9
Ἰαπωνία	370	490	300	5	7	4
Ἰταλία	300	1.020	870			
Καναδὰς	110	650	410	4	21	9
Νορβηγία	20	40	30	15	33	20
Ὁλλανδία	25	170	140	7	36	30
Πολωνία	130	380	370	5	17	15
Ρουμανία	10	40	10			
Σουηδία				11	24	11
Τσεχοσλοβακία	40	740	410			

Ἀριθμὸς ἀνέργων εἰς Βόρειον Ἀμερικήν, Εὐρώπῃ, Ἰσραήλ, Ἰαπωνίαν καὶ Αὐστράλιαν, 1948-1967 (εἰς χιλιάδας)

Χώρα	1948	1953	1958	1963	1967
Αὐστράλια	5	25	25	35	20
Αὐστρία	40	180	120	70	60
Βέλγιον	80	180	120	60	85
Γαλλία	80	180	90	100	190
Γερμανία					
(Ὁμοσπ. Δημοκρατία)	590	1.260	680	170	440
Γιουγκοσλαβία		80	130	230	270
Ἠνωμένα Πολιτεῖαι	2.280	1.830	4.600	4.070	2.980
Ἠνωμένον Βασίλειον	330	360	450	560	560
Ἰαπωνία	240	530	630	400	630
Ἰσπανία	120	110	80	100	150
Ἰσραήλ	5	20	10	5	15
Ἰταλία		1.670	1.320	500	690
Καναδὰς	110	160	430	370	310
Νορβηγία	10	15	25	20	10
Ὀλλανδία	30	85	80	30	80
Σουηδία	25	25	30	20	30

Περὶ τὸ 1948 αἱ διάφοροι ἐκβιομηχανισμένοι χώροι εἶχον ἐπανεῦρεν τὴν εἰρηνικὴν οἰκονομίαν καὶ τὸ ὕψος τῆς ἀνεργίας εἶχε κατέλθει γενικῶς καὶ πάλιν εἰς τὸ ἐπίπεδον τοῦ 1929. Ἐν τούτοις, εἰς τὰς Ἠνωμένες Πολιτείας οἱ ἀνεργοὶ ὑπελογίζοντο τὸ 1948 εἰς 2.280.000 ἔναντι τῶν 1.550.000 τοῦ 1929· λαμβανομένης ὁμοῦ ὑπ' ὄψιν τῆς αὐξήσεως τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ εἰς τὴν χῶραν αὐτήν, τὸ ποσοστὸν τῆς ἀνεργίας δὲν διέφερεν αἰσθητῶς κατ' ἀμφοτέρωτα τὰ ἔτη.

Εἰς τὴν Ἰταλίαν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐγγεγραμμένων εἰς τὰ γραφεῖα εὐρέσεως ἐργασίας ἀνέργων ἀνῆρχετο εἰς 1.740.000, ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἦτο πιθανὸς ἐξωγκωμένος συνεπείᾳ ἐγγραφῶν προσώπων μὴ ἀνηκόντων πράγματι εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν κατὰ κυριολεξίαν ἀνέργων.

Ἡ Ὁμοσπονδιακὴ Δημοκρατία τῆς Γερμανίας κατεχώρισε 590.000 ἀνέργους, ἔναντι 1.900.000 τοῦ 1929 εἰς τὴν προπολεμικὴν Γερμανίαν. Εἰς τὸ Ἠνωμένον Βασίλειον ἡ ἀνεργία εἶχε σαφῶς ἐλαττωθῇ, δεδομένου ὅτι ἡριθμοῦντο 330.000 ἀνεργοὶ τὸ 1948 ἔναντι ἐνὸς ἑκατομμυρίου τοῦ 1929.

Ἡ ἐξέλιξις τῆς ἀνεργίας δὲν εἶναι ὁμοιόμορφος εἰς τὰς διαφόρους ἐκβιομηχανισμένας χώρας μετὰ τὸν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον. Εἰς τὰς Ἠνωμένες Πολιτείας, χώραν ἡ ὁποία μαζὶ μετὰ τὸν Καναδὰν διαθέτει πιθανὰς τὰς καλυτέρας στατιστικὰς ἐπὶ τοῦ θέματος, τὸ σύνολον τῶν ἀνέργων, τὸ ὅποιον ἦτο περὶ τὰ 2 ἑκατ. τὸ 1948 (ἦτοι 3,8% τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ), ἀνῆλθεν εἰς ἄνω τῶν 3,6 ἑκατ. τὸ 1949 (5,9%), κατόπιν δὲ κατήρχετο συνεχῶς μέχρι τοῦ 1953, διὰ τὴν φθάσιν εἰς 1.800.000 (2,9%). Ἀφ' οὗ ἐν ἔτει 1958 ἀνῆλθεν ἐκ νέου εἰς τὰ 4,6 ἑκατ. (6,8%), κατῆλθε καὶ πάλιν τὸ 1967 εἰς 3 ἑκατ. (3,8%). Ἡ ἀνεργία εἰς τὸν Καναδὰν ἠκολούθησε κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν παρομοίαν ἐξελίξειν.

Εἰς τὴν Εὐρώπῃν ἡ ἀνεργία ἠυξήθη μετὰ τὸν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον καὶ ἐφθάσεν ἐν ἀνώτατον ὅριον εἰς τὰς πλείστας τῶν χωρῶν μετὰ τὸ 1952 καὶ 1954, ἐξαίρεσει τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας, τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Ἑλβετίας, ὅπου τὸ ἀνώτατον αὐτὸ ὅριον κατεγράφη τὸ 1950. Κατὰ τὸ 1953, εἰς τὴν Αὐστροίαν, τὸ Βέλγιον καὶ τὴν Ἰταλίαν οἱ ἀνεργοὶ ἀντεπροσώπευον τὸ 9% τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ καὶ εἰς τὴν Ὁμοσπονδιακὴν Δημοκρατίαν τῆς Γερμανίας τὸ 7,5%. Ἡ ἀνεργία ἠλαττώθη κατόπιν εἰς ὅλην σχεδὸν τὴν Εὐρώπῃν καὶ ἐφθάσεν ἐν κατώτατον ὅριον τὸ 1957, μετὰ ἑλαφρὰν ἐνίστασιν ἀνοδοῦ τὸ 1958. Ἡ ἀνεργία ἐξακολουθεῖ νὰ ἐλαττοῦται εἰς τὰς πλείστας τῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπῃς ἀπὸ τοῦ 1958 μέχρι τοῦ 1965 καὶ φθάνει τὸ κατώτατον ἐπίπεδον τὸ ὅποιον ἐσημειώθη εἰς πολλὰς χώρας: αὕτη ἐξαφανίζεται σχεδὸν ἐντελῶς εἰς μερικὰς χώρας, ὡς εἰς τὴν Ἑλβετίαν.

Εἰς τὴν Ὁμοσπονδιακὴν Δημοκρατίαν τῆς Γερμανίας κατέρχεται κάτω τοῦ 1% (140.000 ἀνεργοὶ τὸ 1965)· εἰς τὴν Ἰταλίαν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνέργων κατέρ-

χεται εἰς τὸ ἥμισυ ἑκατομμύριον (2,5% τὸ 1963). Εἰς τὸ Ἠνωμένον Βασίλειον ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνέργων κυμαίνεται μετὰ τὸ 240.000 καὶ 370.000 ἀπὸ τοῦ 1948 μέχρι τοῦ 1957· φθάνει τὰς 480.000 τὸ 1959 (ἦτοι 2,2% τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ)· ἔπειτα ἀπὸ μίαν ὑποχώρησιν, ἀνέρχεται καὶ πάλιν τὸ 1963 εἰς 558.000, κατόπιν, ἀφ' οὗ κατῆλθε καὶ πάλιν ἀπὸ τοῦ 1963 μέχρι τοῦ 1965, ἀνέρχεται ἀπὸ τῆς χρονολογίας αὐτῆς καὶ φθάνει ἐκ νέου τὰς 560.000 περίπου τὸ 1967. Ἐξ ἄλλου, τὸ 1966 καὶ ἰδίᾳ τὸ 1967 ἐμφανίζεται νέα ἀνοδος τῆς ἀνεργίας εἰς τὰς πλείστας τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν· ἡ ἀνοδος αὕτη ἤρχισεν εἰς τὴν Γαλλίαν τὸ 1964, ὅπου ἡ ἀνεργία ἐφθάσε τὸ 1967 εἰς τὸ ὑψηλότερον μεταπολεμικὸν τῆς ἐπίπεδον, ἦτοι εἰς 200.000 περίπου ἐγγεγραμμένους ἀνέργους.

Εἰς τὰς χώρας τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἀσίας, τὰ ὑπάρχοντα σπάνια στοιχεῖα

Ποσοστὸν ἀνέργων ἐπὶ τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ εἰς Βόρειον Ἀμερικὴν, Εὐρώπην καὶ Ἰαπωνίαν, 1948-1967

Χώρα	1948	1953	1958	1963	1967
Αὐστρία	2,3	9,0	5,1	2,9	2,7
Βέλγιον	4,0	8,8	5,5	2,7	3,7
Γερμανία (Ὁμοσπ. Δημοκρατία)	4,2	7,5	3,5	0,8	2,1
Γιουγκοσλαβία		4,4	4,9	6,4	7,0
Ἠνωμένη Πολιτεία	3,8	2,9	6,8	5,7	3,8
Ἠνωμένον Βασίλειον	1,6	1,7	2,0	2,4	2,3
Ἰαπωνία	0,7	1,3	1,4	0,9	1,2
Ἰταλία		8,8	6,6	2,5	3,5
Καναδάς	2,2	3,0	7,0	5,5	4,1
Νορβηγία		1,5	2,3	1,7	0,8
Ὀλλανδία	1,1	2,8	2,3	0,9	2,2
Σουηδία	2,8	2,8	2,5	1,4	1,7

Ἀριθμὸς ἀνέργων εἰς μερικὰς χώρας τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἀσίας, 1953-1967 (εἰς χιλιάδας)

Χώρα	1953	1958	1967
Ἀφρικὴ:			
Ἀνω Βόλτα		0,2	0,4
Γκάνα	6	9	17
Ζάμπια		3	12
Καμερόν	0,2	1,3	1,6
Μαδαγασκάρη		0,6	0,7
Μαρόκον		35	24
Νιγηρία		5	20
Σιέρρα Λεόνε	1,6	2,6	9
Τσαντ		0,1	0,2
Ἀσία:			
Ἰνδία	480	1.050	2.710
Ἰράκ		1,2	3,7
Κεϋλάνη	55	115	250
Κορέα (Δημοκρατία)		350	590
Κύπρος	2,7	2,5	2,9
Μαλαισία		20	105
Πακιστάν	95	140	180
Φιλιππῖναι		760	960

περί της άνεργίας είναι πολύ όλιγον αντιπροσωπευτικά της πραγματικής καταστάσεως. Είς τὰς πλείστας τῶν περιπτώσεων οἱ ἀριθμοὶ ἀφοροῦν εἰς τοὺς ζητούμεντας ἐργασίαν τοὺς ἐγγεγραμμένους εἰς τὰ γραφεῖα εὐρέσεως ἐργασίας, τὰ ὁποῖα συχνάκις ἔχουν ἰδρυθῇ προσφάτως καὶ περιορίζονται εἰς τὰ μεγάλα οἰκιστικὰ συγκροτήματα. Οὕτω, ἡ αὐξησις τῶν ἐγγεγραμμένων ἀνέργων ἢ διαπιστουμένη εἰς ὅλας τὰς χώρας τῶν περιοχῶν αὐτῶν (πλὴν τοῦ Μαρόκου), διὰ τὰς ὁποίας διαθέτομεν στοιχεῖα, ὀφείλεται πιθανῶς κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν ἐπέκτασιν τοῦ δικτύου καὶ τῆς ἀρμοδιότητος τῶν γραφείων εὐρέσεως ἐργασίας. Διὰ μερικὰς χώρας τῆς Ἀσίας διαθέτομεν ἀποτελέσματα δειγματοληπτικῶν ἐρευνῶν ἐπὶ τοῦ ἐργατικῶν δυναμικοῦ, τὰ ὁποῖα μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἡ συνολικὴ ἀνέργια ἀνέρχεται εἰς 4% μέχρι 9% τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ εἰς τὰς χώρας αὐτάς. Οὕτω εἰς τὴν Ἰνδίαν δειγματοληπτικὴ ἐρευνα διεξαχθεῖσα τὸ 1956-57 ἐνεφάνισεν ὅτι ἡ ἀναλογία τῶν ἀνέργων εἰς τὸ σύνολον τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ ἦτο περίπου 7% εἰς τὰς ἀστικὰς ζώνας καὶ 6% εἰς τὰς ἀγροτικὰς· συνεπῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν πραγματικῶν ἀνέργων πρέπει νὰ ἦτο πολὺ ἀνώτερος τοῦ ἐγγεγραμμένου εἰς τὰ γραφεῖα εὐρέσεως ἐργασίας. Εἰς τὴν Χιλήν, δειγματοληπτικὴ ἐρευνα, καλύπτουσα μόνον τὸ Santiago καὶ τὰ προάστια τούτου, ἔδειξεν ὅτι τὸ ποσοστὸν τῶν ἀνέργων ἀνῆρχετο εἰς 5% κατὰ τὸ 1966, ἐνθ' ἔπρεπε νὰ ἀνέρχεται εἰς 10% τὸ 1958.

Ἐν τούτοις, εἰς τὰς πλείστας τῶν χωρῶν αὐτῶν, ἡ ἔννοια πλήρους ἀνεργίας, ὥς ἐκλαμβάνεται αὕτη εἰς τὰς ἐκβιομηχανισμένας χώρας, χάνει μέγα μέρος τοῦ περιεχομένου της· σημαντικὸν τμήμα τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ, καίτοι ἔχον ἀπασχόλησιν, ἀπασχολεῖται κακῶς, δηλαδὴ εὐρίσκεται εἰς ὑποαπασχόλησιν. Τὸ πρόβλημα τῆς ὑποαπασχολήσεως ἔδωκεν ἀφορμὴν διὰ πολυαριθμοὺς μελέτας, εἰς τὰς ὁποίας ἐγένετο προσπάθεια νὰ ὁρισθῇ ἐν πρώτοις ἡ ἔννοια τῆς ὑποαπασχολήσεως, ἔπειτα δὲ νὰ ὑπολογισθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑποαπασχολουμένων ἢ ὁ βαθμὸς τῆς ὑποαπασχολήσεως.

Οἱ χρησιμοποιοθέντες ὁρισμοὶ καὶ αἱ μέθοδοι κατὰ τὰς ἐρεῖνας αὐτὰς ποικίλλουν κατὰ πολὺ, τὰ δὲ ἀποτελέσματα αὐτῶν κατὰ χώρας δὲν εἶναι συγκρίσιμα· ἐπιτρέπουν ἐν τούτοις ταῦτα νὰ εἰπωμεν ὅτι ἡ ὑποαπασχόλησις, χαρακτηριστικὴ ἀνεπαρκούς ἀναπτύξεως πολλῶν χωρῶν τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἀσίας, πληττεῖ συχνάκις τὸ 1/4 μέχρι τοῦ 1/3 τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ.

ἡ διάρκεια τῆς ἐργασίας

Πρὸ τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου, οἱ ἐργάται τῆς βιομηχανίας ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ τηροῦν μακρὰ ὥραρια ἐργασίας. Ἐρευνα πραγματοποιηθεῖσα εἰς τὴν Γαλλίαν τὸ 1912 εἰς 300.000 ἐπιχειρήσεις ἀποδεικνύει ὅτι εἰς τὰ 95% ἐξ αὐτῶν ἐφηρμόζετο ὥρα-

ριον 10 ὥρων καὶ πλέον· εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Ὀλλανδίαν, ἀνάλογοι ἐρευναὶ ἐνεργηθεῖσαι τὸ 1913 ἀπέδειξαν ὅτι 80% περίπου τῶν βιομηχανικῶν ἐργατῶν ἀπησχολοῦντο ἐπὶ 10 ὥρας καὶ πλέον ἡμερησίως· εἰς τὴν Γερμανίαν αἱ ἐν ἰσχύϊ συλλογικαὶ συμβάσεις τὸ 1914 καθόριζον ἑβδομαδιαίαν διάρκειαν ἐργασίας ἄνω τῶν 50 ὥρων διὰ τὸ 97% τῶν ἐργατῶν κατὰ τὸ θέρος καὶ διὰ τὸ 75% κατὰ τὸν χειμῶνα· εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας, συμφώνως πρὸς τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1914, ἐν τέταρτον περίπου τοῦ συνόλου τῶν ἐργατῶν ἀπησχολεῖτο ὀλιγώτερον τῶν 54 ὥρων καθ' ἑβδομάδα, ἐν τέταρτον 54 ὥρας καὶ τὸ ἡμισυ ἄνω τῶν 54 ὥρων· εἰς τὴν Νότιον Ἀφρικὴν ἡ διάρκεια τῆς κανονικῆς ἐργασίας δὲν ἀνθρακωρυχθεῖα ἦτο 56 ὥραι καὶ εἰς τὰ χρυσωρυχεῖα 50-51 ὥραι. Ἐν τούτοις, εἰς τὴν Αὐστραλίαν ἡ ἑβδομάς τῶν 49 ὥρων ἦτο συνηθὴς τὸ 1914, εἰς δὲ τὴν Νέαν Ζηλανδίαν ἦδη ἀπὸ τοῦ 1908 εἰργάζοντο 48 ὥρας ἑβδομαδιαίως.

Περὶ τὸ τέλος τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου ἡ περὶ διάρκειας τῆς ἐργασίας (ἐν τῇ βιομηχανίᾳ) σύμβασις (ὑπ' ἀριθμὸν 1) ἡ γενομένη δεκτὴ κατὰ τὴν πρώτην Διεθνῇ Συνδιάσκεψιν Ἐργασίας τὸ 1919, εἰς Οὐάσιγκτον, ἔτεινε νὰ περιορίσῃ εἰς 8 ὥρας ἡμερησίως καὶ εἰς 48 ὥρας ἑβδομαδιαίως τὸν ἀριθμὸν τῶν ὥρων ἐργασίας εἰς τὰ βιομηχανικὰ καταστήματα. Ἡ σύμβασις αὕτη ἐξέφραζε τὴν παρρητηθεῖσαν κίνησιν εἰς διαφόρους ἐκβιομηχανισμένας χώρας, αἱ ὁποῖαι εἶχον ἀποδεχθῇ νομοθεσίαν περιορίζουσαν γενικῶς τὴν διάρκειαν τῆς ἐργασίας ἐν τῇ βιομηχανίᾳ εἰς 48 ὥρας ἑβδομαδιαίως.

Αἱ στατιστικαὶ περὶ τῆς διάρκειας τῆς ἐργασίας δὲν εἶναι περισσότεραι ἀπὸ τὰς στατιστικὰς περὶ τῆς ἀπασχολήσεως ἢ περὶ τῆς ἀνεργίας διὰ τὴν πρὸ τοῦ 1929 περίοδον. Αἱ διατιθέμεναι μετὰ τὴν περίοδον αὐτὴν δημιουργοῦν πολυάριθμα προβλήματα συγκριτικότητος καὶ ἐρμηνείας, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν χρησιμοποιοθέντων ὁρισμῶν καὶ τῶν μεθόδων συγκεντρώσεως στοιχείων. Ἐπὶ πλέον, γνωρίζομεν μόνον τὴν διάρκειαν τῆς ἐργασίας εἰς τὰς μεταπολεμικὰς βιομηχανίας· αἱ στατιστικαὶ τῆς διάρκειας τῆς ἐργασίας εἰς τοὺς ἄλλους μὴ γεωργικοὺς τομεῖς τῆς οἰκονομίας εἶναι σπάνια, αἱ δὲ σχετικαὶ πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς ἐργασίας ἐν τῇ γεωργίᾳ εἶναι σχεδὸν ἀνύπαρκτοι. Εἶναι ἄλλωστε πολὺ δύσκολον νὰ καθορισθῇ μετ' ἀκριβείας ἡ πραγματικὴ διάρκεια τῆς ἐργασίας ἐν τῇ γεωργίᾳ καὶ εἰς τὰς ἀγροτικὰς βιοτεχνίας.

Καίτοι ὑπάρχουν ἀριθμητικὰ δεδομένα διὰ τὴν ἐξέλιξιν τῆς πραγματικῆς διάρκειας τῆς ἐργασίας εἰς τὰς διαφόρους χώρας μέχρι τοῦ 1929, ὅμως δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν ὅτι αὕτη εἶχεν ἐλαττωθῇ εἰς τὰς μεταπολεμικὰς καὶ τὰς ἐξορυκτικὰς βιομηχανίας, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς ἐργασίας πρὸ τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου. Οὕτω, εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας ἡ ἑβδομαδιαία διάρκεια τῆς ἐργασίας εἶχε κατέλθει ἀπὸ 49,4 ὥρας τὸ 1914 εἰς 47,4 τὸ 1920 καὶ εἰς

44,2 τὸ 1929. Ὅμοιως, εἰς τὸ Ἡνωμένον Βασίλειον κατήλθεν ἀπὸ 54 ὥρας ἐβδομαδιαίως κατὰ μέσον ὅρον τὸ 1910 εἰς 46 ὥρας τὸ 1924.

Κατὰ τὸ 1929, εἰς τὰς ὀλίγας χώρας διὰ τὰς ὁποίας διαθέτομεν στοιχεῖα ἡ πραγματικὴ διάρκεια τῆς ἐργασίας ἀνῆρχετο εἰς 44 μέχρι 48 ὥρας ἐβδομαδιαίως. Συνεπεία τῆς μεγάλης οἰκονομικῆς κρίσεως τοῦ 1929, ἡ πραγματικὴ διάρκεια τῆς ἐργασίας ἠλαττώθη εἰς ὁ-

Διάρκεια τῆς ἐργασίας εἰς τὰς βιομηχανίας μεταποιήσεως, 1929-1948

Χώρα	1929	Ἐλάχιστον (1932-1934)	1937	1948
<i>Πραγματοποιηθεῖσαι ὥραι καθ' ἑβδομάδα</i>				
Γαλλία	48,0	43,7	40,4	44,6
Γερμανία	46,0	41,5	47,6	42,4
Ἑλβετία	48	45,9	47,1	47,7
Ἡνωμένη Πολιτεία	44,2	34,6	38,6	40,0
Ἡνωμένον Βασίλειον	46,0 ¹		46,3	44,9
Καναδὰς		48,7	48,8	42,3
Πολωνία	44,8	41,4	43,3	
Σουηδία	47,7	46,0	47,2	46,8
Φινλανδία	44,4	41,6	45,0	45,0
<i>Πραγματοποιηθεῖσαι ὥραι καθ' ἡμέραν</i>				
Ἰαπωνία	9,8	9,6	9,9	7,9
Ἰταλία	7,9	7,3	7,0	7,9
Οὐγγαρία	9,0	8,5	8,6	

1. 1924.

Διάρκεια τῆς ἐργασίας εἰς τὰς βιομηχανίας μεταποιήσεως εἰς μερικὰς χώρας, 1948-1967

Χώρα	1948	1958	1967
<i>Πραγματοποιηθεῖσαι ὥραι καθ' ἑβδομάδα</i>			
Γαλλία	44,6	45,3	45,3
Γερμανία (Ὁμ. Δημοκρατία)	42,4	45,5	42,0
Δημοκρατία Ν. Ἀφρικῆς		45,6	45,9
Ἑλβετία	47,7	46,8	44,7
Ἑλλάς		44,0	44,5
Ἡνωμένη Πολιτεία	40,0	39,2	40,6
Ἡνωμένον Βασίλειον	44,9	45,3	42,0
Ἰαπωνία	42,3	46,5	44,8
Ἰρλανδία	44,6	45,1	43,6
Ἰσπανία		44,2	44,1
Καναδὰς	42,3	40,2	40,3
Νέα Ζηλανδία		39,8	40,2
Νορβηγία		40,8	37,8
Ὀλλανδία	48,8	48,6	45,3
Σοβιετικὴ Ἐνωση		45,0	40,4
Τσεχοσλοβακία		41,5	38,5
Φινλανδία	45,0	42,6	39,8
<i>Πραγματοποιηθεῖσαι ὥραι καθ' ἡμέραν</i>			
Ἰταλία	7,9	8,0	7,9
<i>Πραγματοποιηθεῖσαι ὥραι κατὰ μῆνα</i>			
Γιουγκοσλαβία	172	198	189
Οὐγγαρία		182	179
Σουηδία	179	171	161

λας τὰς χώρας, ἀλλὰ εἰς σχετικῶς χαμηλὴν ἀναλογίαν (2% ἕως 10%), ἐξαιρουμένων τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ὅπου ἡ ἐλάττωσις τῆς πραγματικῆς διάρκειας τῆς ἐργασίας ἦτο 22%.

Κατὰ τὸ 1937, ὁ ἀριθμὸς τῶν ὥρῶν ἐργασίας τῶν πραγματοποιηθεισῶν κατὰ μέσον ὅρον εἰς τὰς ὀλίγας χώρας διὰ τὰς ὁποίας ὑπάρχουν διαθέσιμα στοιχεῖα εἶχε κατέλθει οὐσιαστικῶς εἰς τὸ ἐπίπεδον τοῦ 1929 πλὴν τριῶν χωρῶν, τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἰταλίας. Εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, καίτοι ἡ πραγματικὴ διάρκεια τῆς ἐργασίας ἀνῆλθε καὶ πάλιν μεταξύ 1934 καὶ 1937 ἀπὸ 34,6 εἰς 38,6 ὥρας ἐβδομαδιαίως (ἦτοι κατὰ 12%), παρέμεινε ἐν τούτοις χαμηλότερα κατὰ 13% τοῦ ἐπίπεδου τῆς τοῦ 1929 (44,2 ὥραι ἐβδομαδιαίως). Εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἰταλίαν ἡ πραγματικὴ διάρκεια τῆς ἐργασίας κατὰ τὸ 1937 ἦτο κατωτέρα τῆς παρατηρηθείσης τὸ 1929, κυρίως συνεπεία τῆς ἐφαρμογῆς διὰ τῆς νομοθετικῆς ὁδοῦ ἢ διὰ συλλογικῶν συμβάσεων τῆς ἐβδομάδος τῶν 40 ὥρῶν.

Κατὰ τὸ 1948, μετὰ τὸν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον, ἡ μέση πραγματικὴ διάρκεια τῆς ἐργασίας εἰς τὰς ἐκβιομηχανισμένας χώρας ἦτο παντοῦ ἀνωτέρα τῶν 40 ὥρῶν ἐβδομαδιαίως, δὲν ὑπερέβαινε ὁμως τὰς 48 ὥρας εἰμὴ μόνον εἰς τὴν Ὀλλανδίαν κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκυμαίνοτο μεταξύ τῶν 42 καὶ 46 ὥρῶν. Εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ εἰς τὸν Καναδὰν ἡ ἐβδομάς ἐργασίας, ἰδιαίτερώς μακρὰ κατὰ τὸ 1937 (47,6 καὶ 48,8 ὥραι ἐβδομαδιαίως, ἀντιστοίχως), δὲν ὑπερέβαινε τὰς 42 ὥρας κατὰ τὸ 1948. Εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἰταλίαν ἡ πραγματικὴ διάρκεια τῆς ἐργασίας, παρὰ τὴν διατήρησιν τῆς νομοθεσίας ὡς πρὸς τὸ ἐπίπεδον τῶν 40 ὥρῶν, ἠξέστη κατὰ ποσοστὸν ἀνω τοῦ 10% μετὰ τὸ 1937 καὶ 1948, ἀνελθοῦσα εἰς 44,6 ὥρας ἐβδομαδιαίως εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ εἰς 7,9 ὥρας ἡμερησίως εἰς τὴν Ἰταλίαν. Εἰς τὴν Ἰαπωνίαν τὸ ἡμερήσιον ὥριον ἐργασίας κατὰ τὸ 1948 ἦτο 7,9 ὥραι, ἦτοι πολὺ συντομώτερον τοῦ 1937, ὅτε ἦτο 9,9 ὥραι.

Ἡ ἐβδομαδιαία διάρκεια τῆς ἐργασίας ποικίλλει ὀλίγον (ὀλιγώτερον τῆς μιᾶς ὥρας) κατὰ τὰ ἐπακολουθήσαντα δέκα ἔτη εἰς τὰς περισσώτερας τῶν χωρῶν ἐλαττοῦνται ὁμως κατὰ 2 ἕως 3 ὥρας ἐβδομαδιαίως εἰς τὸν Καναδὰν καὶ τὴν Φινλανδίαν, καὶ αὐξάνεται κατὰ 3 ἕως 4 ὥρας ἐβδομαδιαίως εἰς τὴν Ὄμοσπονδιακὴν Δημοκρατίαν τῆς Γερμανίας καὶ εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, καὶ κατὰ 26 ὥρας μηνιαίως εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν. Τοῦναντίον, ἀπὸ τοῦ 1958 διαπιστώνομεν μίαν τάσιν πρὸς ἐλάττωσιν τῆς πραγματικῆς διάρκειας τῆς ἐργασίας εἰς ὅλας τὰς ἐκβιομηχανισμένας χώρας διὰ τὰς ὁποίας διαθέτομεν στοιχεῖα, πλὴν τοῦ Καναδᾶ, τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν καὶ τῆς Νέας Ζηλανδίας, ὅπου ἡ ἐβδομάς ἐργασίας παραμένει ἄλλωστε ἐγγὺς τῶν 40 ὥρῶν. Ἡ ἐλάττωσις ἀνέρχεται εἰς 3 ἕως 4 ὥρας ἐβδομαδιαίως εἰς τὴν Ὄμοσπονδιακὴν Δημοκρατίαν τῆς Γερμανίας, τὴν Νορβηγίαν, τὴν Ὀλλανδίαν καὶ τὴν Τσεχοσλοβακίαν εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωση ἢ ἐ-

βδομαδιαία διάρκεια της εργασίας κατῆλθεν ἀπὸ 45 ὥρας κατὰ τὸ 1958 εἰς 40,4 ὥρας κατὰ τὸ 1967.

Συμφώνως πρὸς τὰς διαθέσιμους πληροφορίας δι' ἓνα πολὺ μικρὸν ἀριθμὸν χωρῶν ὑπὸ ἀνάπτυξιν, ἡ διάρκεια της εργασίας εἰς τὰς μεταποιητικὰς βιομηχανίας τῶν χωρῶν αὐτῶν φαίνεται σαφῶς μακροτέρα ἐκείνης τῶν ἐκβιομηχανισμένων χωρῶν· πλησιάζει τὰς 48 ὥρας, ἐνθὺ δὲ ἐλαττοῦται ἀπὸ τοῦ 1958 μέχρι τοῦ 1967 εἰς μερικὰς χώρας ὡς ἡ Κολομβία καὶ τὸ 'Ιράκ, ἠδὲ καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον εἰς ἄλλας χώρας ὡς ἡ Κεϋλάνη, ἡ Κύπρος, τὸ 'Ελ Σαλβαντόρ καὶ αἱ Φιλιππίναι. 'Εν τούτοις, πρέπει νὰ ληθῇ ὅτι εἰς τὰς χώρας αὐτάς αἱ μεταποιητικαὶ βιομηχανίαι χρησιμοποιοῦν μικρὸν σχετικὸς μέρος τῶν ἐργατῶν, ἐνθὺ ἡ πλειονότης τῶν ἀπασχολεῖται εἰς τὴν γεωργίαν, εἰς τὴν ὅποιαν εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ καθορισθῇ καὶ νὰ μετρηθῇ ἡ πάντως μακρὰ διάρκεια της εργασίας.

αἱ τιμαὶ καταναλωτοῦ

Ἡ ἐξέτασις τῆς διακυμάνσεως τῶν τιμῶν καταναλωτοῦ ἔχει μεγάλην σημασίαν διὰ τὴν μελέτην τῆς ἀγοραστικῆς ἰκανότητος τῶν ἐργατῶν, δεδομένου ὅτι αὐτῆς εἰς τὸν ὀνομαστικὸν μισθὸν εἶναι δυνατόν ἐνδεχομένως νὰ μειωθοῦν σημαντικῶς, ἡ καὶ νὰ μηδενισθοῦν, συνεπεία τῆς ἀυξήσεως τῶν τιμῶν.

Τὰ διαθέσιμα στοιχεῖα εἰς τὸ πεδὸν αὐτὸ εἶναι σχετικῶς πολυάριθμα καὶ ἡ συγκριτικὴ τῶν εἰναι πολὺ καλυτέρα ἔναντι τῶν περισσοτέρων ἄλλων στατιστικῶν τῆς ἐργασίας, τοῦλάχιστον διὰ μίαν πολλὴ γενικὴν μελέτην τῆς κινήσεως τῶν τιμῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν τελευταίων πενήκοντα ἐτῶν. 'Εν τούτοις, δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν τὴν κίνησιν τῶν λιανικῶν τιμῶν καὶ τὰς διακυμάνσεις τοῦ κόστους ζωῆς, λαμβανομένης πρὸ πάντων ὑπ' ὄψιν τῆς ριζικῆς ἀλλαγῆς τῶν συνθηκῶν ζωῆς εἰς ἀρκετὰς χώρας κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν τελευταίων πενήκοντα ἐτῶν. 'Εξ ἄλλου, αἱ στατιστικαὶ τῶν τιμῶν καταναλωτοῦ, καίτοι καλῶς καὶ περισσοτέρας συγκρίσιμοι, δημιουργοῦν ἐπίσης σοβαρὰ μεθοδολογικὰ προβλήματα.

Ὁ πρῶτος παγκόσμιος πόλεμος ἐπέφερεν εἰς τὰς περισσοτέρας τῶν χωρῶν, καὶ ἰδίως εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς χώρας, σοβαρώτατον πληθωρισμὸν. Εἰς ὁρισμένας χώρας ὁ πληθωρισμὸς αὐτὸς ἐνεφάνισεν γιγαντιαίας διαστάσεις. Τὸ 1920 ἡ αὐξήσις τῶν τιμῶν ἐν σχέσει πρὸς τὸ 1914 ἐπλησίαζε τὰ 250% εἰς Γαλλίαν καὶ τὰ 350% περίπου εἰς Βέλγιον καὶ 'Ιταλίαν· εἰς τὸ 'Ηνωμένον Βασίλειον ἡ αὐξήσις, ὀλιγώτερον σοβαρὰ, ἔφθανεν ἐν τούτοις τὰ 150% περίπου. Αἱ τιμαὶ ἐδιπλασιάσθησαν εἰς τὴν 'Ολλανδίαν καὶ τὴν 'Ελβετίαν καὶ ἐτριπλασιάσθησαν εἰς τὴν Νορβηγίαν, χώρας αἱ ὅποιαι εἶχον παραμείνει οὐδέτεροι κατὰ τὸν πόλεμον. Εἰς τὴν Γερμανίαν αἱ τιμαὶ δεκαπλασιάσθησαν καὶ εἰς τὴν Αὐστρίαν ἀνήλθον εἰς τὸ 50πλάσιον. Εἰς τὰς δύο αὐτὰς χώρας, καθὼς καὶ εἰς τὴν Πολωνίαν, ἡ κα-

Ἐξέλιξις τοῦ ἐπιπέδου τιμῶν καταναλωτοῦ, 1914-1929

Χώρα	Ἰούλιος 1914	Ἰούλιος 1920	Ἰούλιος 1927	1929
Αὐστραλία	100	153	139	146
Αὐστρία	100	5.100	264	500
Βέλγιον	100	455	366	769
Βουλγαρία	100			2.814
Γαλλία	100	341	302	514
Γερμανία	100	1.065	5.390	148
Γιουγκοσλαβία	100			1.819
Δανία	100	262	199	177
'Ελβετία	100	200	164	160
'Ελλάς	100			1.790
'Ηνωμέναι Πολιτεῖαι	100	217	167	173
'Ηνωμένον Βασίλειον	100	242	179	162
'Ιαπωνία	100			189
'Ιρλανδία	100			175
'Ιταλία	100	441	488	570
Καναδὰς	100	190	147	153
Νέα Ζηλανδία	100	149	144	162
Νορβηγία	100	302	255	186
'Ολλανδία	100 ¹	217	187	167
Οὐγγαρία	100			111
Πολωνία	100		78.798	100 ²
Ρουμανία	100			3.811
Σουηδία	100	270	190	171
Τσεχοσλοβακία	100			747
Φινλανδία	100	931	1.142	1.207

1. 1911. 2. Νέα σειρά, βάσις 100 τὸ 1927.

τάστασις ἐπεδαινοῦτο ταχέως, δεδομένου ὅτι αἱ τιμαὶ τοῦ Ἰουλίου 1922 ἐν σχέσει πρὸς τὰς τιμὰς τοῦ Ἰουλίου 1914 ὑπερέβησαν τὸ 50πλάσιον εἰς τὴν Γερμανίαν, τὰς 2.500 φορές εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ σχεδὸν τὰς 800 φορές εἰς τὴν Πολωνίαν· αἱ τιμαὶ τοῦ 1914 ἐπολλαπλασιάσθησαν ἐπὶ ἑν δισεκατ. τὸν Δεκεμβρίον τοῦ 1923 εἰς τὴν Γερμανίαν, ἐπὶ τρία ἑκατ. περίπου εἰς τὴν Πολωνίαν τὸν Μάρτιον τοῦ 1924 καὶ ἐπὶ 10.000 εἰς τὴν Αὐστρίαν τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1924. Χωρὶς νὰ εἶναι τόσον θεματικὴ ἡ αὐξήσις τῶν τιμῶν καταναλωτοῦ εἰς τὰς πλείστας τῶν ἄλλων χωρῶν τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης, διὰ τὰς ὁποίας δὲν διαθέτομεν δυστυχῶς ἀκριβῆ στοιχεῖα, ὑπῆρξεν ἐπίσης σημαντικὴ κατὰ τὴν περίοδον αὐτήν. Τούταντιον, ὁ πληθωρισμὸς ἀνεκτίσθη εἰς τὰς περισσοτέρας τῶν ἄλλων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν καὶ αἱ τιμαὶ τοῦ 1922 ἦσαν εἰς αὐτάς κατώτεροι τῶν τιμῶν τοῦ 1920, πλὴν τῆς Φινλανδίας καὶ τῆς 'Ιταλίας.

Ἡ αὐξήσις τῶν τιμῶν καταναλωτοῦ ἀπὸ τοῦ 1914 μέχρι τοῦ 1920 εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν καὶ τὴν Ὠκεανίαν ἦτο πολὺ μικροτέρα ἢ εἰς τὴν Εὐρώπην, καίτοι αἱ τιμαὶ ἐδιπλασιάσθησαν εἰς τὸν Καναδὰν καὶ τὰς Ἠνωμένας Πολιτεῖας καὶ ἠδὲ καὶ ἔφθανον κατὰ 50% περίπου εἰς τὴν Αὐστραλίαν καὶ τὴν Νέαν Ζηλανδίαν. Ὡς εἰς τὰς πλείστας τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, αἱ τιμαὶ εἰς τὰς τέσσαρας αὐτὰς χώρας ἐμειώθησαν μεταξὺ Ἰουλίου 1920 καὶ Ἰουλίου 1922.

Κατὰ τὸ 1929, αἱ τιμαὶ καταναλωτοῦ εἶχον σχετι-

κῶς σταθεροποιηθῇ εἰς ὅλας τὰς ἐκβιομηχανισμένας χώρας, εἰς ἐπίπεδα ὅμως αἰσθητῶς διάφορα ἐν σχέσει πρὸς τὸ 1914. Εἰς περισσοτέρας τοῦ ἡμίσεος τῶν χωρῶν διὰ τὰς ὁποίας διατίθενται στοιχεῖα αἱ τιμαὶ ἦσαν κατὰ 50% ἕως 80% ἀνώτεροι τῶν τοῦ 1914. Ἐν τούτοις, εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ Οὐγγαρίαν αἱ τιμαὶ ὑπερέβαινον τὰς τοῦ 1914 μόνον κατὰ 11% καὶ 17% ἀντιστοίχως· τούναντίον, εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ Ἰταλίαν αἱ τιμαὶ τοῦ 1914 εἶχον πολλαπλασιασθῇ ἐπὶ 5,5, εἰς τὸ Βέλγιον ἐπὶ 8, εἰς τὴν Φινλανδίαν ἐπὶ 12· εἰς τὰς χώρας τῆς νοτιοανατολικῆς Εὐρώπης ὁ πληθωρισμὸς εἶχε φθάσει εἰς πολὺν σοβαρὰς ἀναλογίας, δεδομένου ὅτι αἱ τιμαὶ τοῦ 1914 εἶχον 20πλασιασθῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Γιουγκοσλαβίαν, σχεδὸν 30πλασιασθῇ εἰς τὴν Βουλγαρίαν καὶ εἶχον ὑπερβῇ τὸ 40πλάσιον εἰς τὴν Ρουμανίαν.

Ἡ μεγάλη οἰκονομικὴ κρίσις τοῦ 1929 ἐξεδηλώθη ἰδιαίτερος διὰ μειώσεως, σημαντικῆς ἐνίοτε, τῶν τιμῶν καταναλωτοῦ εἰς 24 ἐκ τῶν 25 χωρῶν διὰ τὰς ὁποίας κατέχομεν ἀριθμητικὰ στοιχεῖα. Ἡ μείωσις τῶν τιμῶν μεταξὺ τοῦ 1929 καὶ τῆς αἰχμῆς τῆς κρίσεως (γενικῶς μεταξὺ 1932 καὶ 1934) ὑπερέβη τὰ 15% ἕως 20% εἰς ἕξ τῶν χωρῶν αὐτῶν καὶ τὰ 20% εἰς δώδεκα ἐξ αὐτῶν.

Αἱ τιμαὶ καταναλωτοῦ ἤρχισαν κατόπιν ἀνερχόμεναι καὶ πάλιν εἰς τὰς περισσοτέρας ἐκ τῶν ὡς ἄνω 25 χωρῶν, ἐξαίρεσει τῆς Αὐστρίας, τῆς Βουλγαρίας, τῆς Ὀλλανδίας καὶ τῆς Πολωνίας. Κατὰ τὸ 1937, εἶχον αὐξηθῇ κατὰ ὀλιγώτερον τοῦ 5% εἰς τρεῖς χώρας, κατὰ 5% ἕως 10% εἰς ἑπτὰ χώρας καὶ κατὰ 10% καὶ πλεόν εἰς ἑνδεκα χώρας· αἱ μεγαλύτεραι αὐξήσεις παρετηρήθησαν εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἰαπωνίαν (28%) καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα (24%). Ἐν τούτοις, παρὰ τὰς αὐξήσεις αὐτάς, μόναι αἱ δανικαί, γαλλικαί, ἐλληνικαὶ καὶ νορβηγικαὶ τιμαὶ ἔφθασαν ἢ ὑπερέβησαν τὸ ἐπίπεδόν των τοῦ 1929.

Ἐξαίρεσει τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἰταλίας, αἱ αὐξήσεις τῶν τιμῶν κατὰ τὸν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον ὑπῆρξαν κατώτεραι τῶν τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου εἰς τὰς δέκα ἑξ ἐυρωπαϊκὰς καὶ τὰς τέσσαρας μὴ ἐυρωπαϊκὰς χώρας διὰ τὰς ὁποίας διαθέτομεν στοιχεῖα.

Μεταξὺ 1937 καὶ 1948 αἱ μικρότεραι αὐξήσεις ἐσημειώθησαν εἰς τὴν Νέαν Ζηλανδίαν (42%) καὶ τὴν Αὐστραλίαν (48%)· φθάνουν 53% εἰς τὸν Καναδὰν καὶ 67% εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας. Εἰς τὰς δέκα ἑξ ἐυρωπαϊκὰς χώρας, αἱ τιμαὶ καταναλωτοῦ ἠδξήθησαν μεταξὺ 1937 καὶ 1948 κατὰ 60% ἕως 85% εἰς τὰς ἐννέα ἐξ αὐτῶν, κατὰ 150% εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ κατὰ περισσώτερον τοῦ 200% εἰς τὰς ὑπολοίπους ἑξ χώρας· συγκεκριμένως, αἱ τιμαὶ ἐπολλαπλασιάσθησαν ἐπὶ 3 εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ τὴν Τσεχοσλοβακίαν, ἐπὶ 4 εἰς τὸ Βέλγιον, ἐπὶ 8 εἰς τὴν Φινλανδίαν, ἐπὶ 17 εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ἐπὶ 50 εἰς τὴν Ἰταλίαν.

Ἀπὸ τοῦ 1948, αἱ μεταβολαὶ τῶν τιμῶν καταναλωτοῦ, παραβαλλόμεναι πρὸς τὰς σημειωθείσας κατὰ τὰ

40 προηγθέντα ἔτη, σχετικῶς ἐμετριάσθησαν. Ἐπὶ εἴκοσι δύο ἐκβιομηχανισμένων χωρῶν ἡ μέση ἐτησία αὐξήσις ἀπὸ τοῦ 1948 μέχρι τοῦ 1958 ὑπῆρξε κατωτέρα τοῦ 4% εἰς ἐννέα ἐξ αὐτῶν, καὶ ἀπὸ 4% ἕως 7% εἰς ἑπτὰ ἐξ αὐτῶν. Τὸ ἐτήσιον ποσοστὸν αὐξήσεως ὑπῆρξεν ἀνώτερον τοῦ 7% ἢ μὲ ἄλλας λέξεις αἱ τιμαὶ

Ἐξέλιξις τοῦ ἐπιπέδου τιμῶν καταναλωτοῦ, 1929-1948

Χώρα	1929	Ἐλάχιστον (1932-1934)	1937	1948
Αὐστραλία	100	78	85	126
Αὐστρία	100	95	95	299
Βέλγιον	100	79	92	359
Βουλγαρία	100	57 ¹	58	
Γαλλία	100 ²	82	105	1.803
Γερμανία	100	77	82	133
Γιουγκοσλαβία	100	75	78	
Δανία	100	90	104	177
Ἑλβετία	100	80	85	139
Ἑλλάς	100	106	131	326
Ἡνωμένη Πολιτεία	100	75	84	140
Ἡνωμένον Βασίλειον	100	85	92	164
Ἰαπωνία	100	75	96	
Ἰρλανδία	100	86	97	180
Ἰταλία	100	76	91	4.745
Καναδὰς	100	78	83	127
Νέα Ζηλανδία	100	79	92	131
Νορβηγία	100	89	100	164
Ὀλλανδία	100	83	82	169
Οὐγγαρία	100	76	87	
Πολωνία	100	62	62	
Πορτογαλία	100	83	89	176
Σουηδία	100	91	95	158
Τσεχοσλοβακία	100	90	94	303
Φινλανδία	100	80	86	701

1. 1936. 2. 1930.

Ἐξέλιξις τοῦ ἐπιπέδου τιμῶν καταναλωτοῦ εἰς μερικὰς χώρας, 1948-1967

Χώρα	1948	1958	1967
Αὐστραλία	100	204	250
Αὐστρία	100	229	302
Βέλγιον	100	114	141
Γαλλία	100	202	285
Γερμανία (Ὁμοσπ. Δημοκρατία)	100	109	134
Δανία	100	144	222
Ἑλβετία	100	111	144
Ἑλλάς	100	210	254
Ἡνωμένη Πολιτεία	100	120	138
Ἡνωμένον Βασίλειον	100	155	200
Ἰαπωνία	100	173	268
Ἰρλανδία	100	147	193
Ἰσπανία	100	178	311
Ἰσραὴλ	100	306	491
Ἰταλία	100	132	181
Καναδὰς	100	129	153
Νέα Ζηλανδία	100	158	206
Νορβηγία	100	160	217
Ὀλλανδία	100	152	207
Πορτογαλία	100	106	137
Σουηδία	100	155	215
Φινλανδία	100	201	297

υπερεπιπλασιάσθησαν ἐντὸς 10 ἐτῶν εἰς τὴν Αὐστραλίαν, τὴν Αὐστρίαν, τὴν Φινλανδίαν, τὴν Γαλλίαν, τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ Ἰσραήλ· εἰς τὴν τελευταίαν αὐτὴν χώραν αἱ τιμαὶ ἀνῆλθον ὀλίγον ἄνω τοῦ τριπλασίου ἀπὸ τοῦ 1948 μέχρι τοῦ 1958.

Εἰς δέκα πέντε ἐκ τῶν ἐξεταζομένων χωρῶν ἡ αὐξήσις τῶν τιμῶν ἀπὸ τοῦ 1958 μέχρι τοῦ 1967 ἐπεβραδύνθη ἐν σχέσει πρὸς τὴν προηγηθεῖσαν δεκαετίαν καὶ ἡ μέση ἐτήσια αὐξήσις ὑπῆρξε γενικῶς κατωτέρα, ὑπερβᾶσα τὸ 4% εἰς τέσσαρας μόνον χώρας (Δανίαν, Ἰσπανίαν, Ἰσραήλ καὶ Ἰαπωνίαν). Εἰς τὰς ἄλλας χώρας ἡ αὐξήσις ἀπὸ τοῦ 1958 μέχρι τοῦ 1967 διετηρήθη γενικῶς μεταξὺ 20% καὶ 40%, ἐξαίρεσει τοῦ Καναδά καὶ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, ὅπου ὑπῆρξε κατωτέρα τοῦ 20%.

Ἡ ἐξέλιξις τῶν τιμῶν καταναλωτοῦ εἰς τὰς χώρας τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης μετὰ τὸν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον εἶναι κατὰ πολὺ διάφορος τῆς παρατηρουμένης εἰς τὰς ἄλλας χώρας. Οἱ διατιθέμενοι δεῖκται ἀπὸ τοῦ 1953 δεικνύουν ὅτι μεταξὺ 1953 καὶ 1958 αἱ τιμαὶ κατῆλθον ὀλιγώτερον τοῦ 5% εἰς τὴν Οὐγγαρίαν, τὴν Πολωνίαν καὶ τὴν Σοβιετικὴν Ἐνῶσιν, κατὰ 10% ἕως 15% εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Τσεχοσλοβακίαν καὶ κατὰ 23% εἰς τὴν Βουλγαρίαν· τοὐναντίον εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν αἱ τιμαὶ κα-

Ἐξέλιξις τοῦ ἐπιπέδου τιμῶν καταναλωτοῦ εἰς τὰς χώρας τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης καὶ τὴν Σοβιετικὴν Ἐνῶσιν, 1953-1967

Χώρα	1953	1958	1967
Βουλγαρία	100	77	80
Γερμανία, Ἀνατολική	100	87	84
Γιουγκοσλαβία	100	123	347
Οὐγγαρία	100	96	101
Πολωνία	100	98	111
Σοβιετικὴ Ἐνῶσις	100	97	96
Τσεχοσλοβακία	100	90	90

ταναλωτοῦ ηὐξήθησαν κατὰ 23% κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον. Κατὰ τὰ ἐπακολουθήσαντα ἑννέα ἔτη αἱ τιμαὶ εἰς τὰς χώρας αὐτὰς παρέμειναν οὐσιαστικῶς εἰς τὸ ἐπίπεδον τοῦ 1958, πλὴν τῆς Γιουγκοσλαβίας, ὅπου σχεδὸν ἐτριπλασιάσθησαν, καὶ τῆς Πολωνίας, ὅπου ηὐξήθησαν κατὰ 13%.

Ἐνῶ ὀλίγαι ἐκ τῶν ὑπὸ ἀνάπτυξιν χωρῶν ἔχουν στατιστικὰς περὶ τῆς ἀπασχολήσεως, τῆς ἀνεργίας, τῆς διάρκειας τῆς ἐργασίας ἢ τῶν μισθῶν, πολλοὶ ἐξ αὐτῶν καταρτίζουν δείκτας τιμῶν καταναλωτοῦ, τοῦλάχιστον ἀπὸ τοῦ 1953, πρᾶγμα τὸ ὅποσον ἐπιτρέπει νὰ σχηματίζωμεν γενικὴν ἰδέαν περὶ τῆς ἐξελίξεως τῶν τιμῶν εἰς τὴν Ἀφρικὴν, τὴν Λατινικὴν Ἀμερικὴν καὶ τὴν Ἀσίαν κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαεπταετίαν. Ἐν τῷ συνόλῳ, αἱ τιμαὶ καταναλωτοῦ δὲν ἀνῆλθον πολὺ ταχέως εἰς τὰς χώρας αὐτάς, δεδομένου ὅτι ἡ μέση ἐτήσια αὐξήσις μεταξὺ 1953 καὶ 1967 ἦτο κατωτέρα τοῦ 5% εἰς τὰ τρία τέταρτα τῶν χωρῶν διὰ

Ἐξέλιξις τοῦ ἐπιπέδου τιμῶν καταναλωτοῦ εἰς μερικὰς χώρας τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἀσίας, 1953-1967

Χώρα	1953	1958	1967
Ἀφρική:			
Γκάνα	100	109	192
Ζάμπια		100	135
Ἠνωμένη Ἀραβικὴ Δημοκρατία (Αἰγύπτος)	100	102	132
Μαρόκον	100	116	147
Νιγηρία	100	120	163
Σιέρρα Λεόνε		100	136
Σομαλία	100	109	170
Σουδάν	100	116	153
Τυνησία	100	120	138
Λατινικὴ Ἀμερική:			
Ἀιτή	100	112	128
Ἀργεντινὴ	100	217	2.851
Βολιβία	100	2.498	4.596
Βραζιλία	100	237	9.219
Γουατεμάλα	100	106	106
Δομινικανὴ Δημοκρατία	100	102	114
Ἑλ. Σαλβαντόρ	100	107	108
Ἰσημερινὸς	100	102	136
Κολομβία	100	153	395
Κόστα Ρίκα	100	113	130
Μεξικόν	100	150	190
Νικαράγουα		100	109
Ὀνδούρας	100	111	131
Ὀυρουγουάη	100	175	4.084
Παναμᾶς	100	99	105
Παραγουάη	100	222	
Περου	100	135	310
Χιλὴ	100	752	5.617
Ἀσία:			
Βιετνάμ, Νότιον	100	130	432
Ἰνδία	100	109	195
Ἰνδονησία		100	330.300
Ἰράκ	100	108	132
Ἰράν	100	138	189
Καμπότζη	100	135	185
Κεϋλάνη	100	103	112
Κύπρος	100	133	141
Λάος	100	187	1.395
Μαλαισία	100	93	100
Πακιστάν	100	110	147
Ταϊλάνδη	100	124	146
Φιλιππῖναι	100	103	171

τὰς ὁποίας διαθέτομεν στοιχεῖα, καὶ κατωτέρα τοῦ 3% εἰς τὸ ἥμισυ τῶν χωρῶν αὐτῶν· ἦτο μάλιστα κατωτέρα τοῦ 1% εἰς τὴν Γουατεμάλαν, τὸν Παναμᾶ, τὴν Δομινικανὴν Δημοκρατίαν, τὸν Σαλβαντόρ, τὴν Κεϋλάνην καὶ τὴν Μαλαισίαν.

Ἐν τούτοις, ἐξ τῶν χωρῶν αὐτῶν, ἐξ ὧν πέντε εἰς τὴν Λατινικὴν Ἀμερικὴν, ἐγνώρισαν ἀντιθέτως σημαντικὸν πληθωρισμόν. Εἰς τὴν Ἀργεντινὴν αἱ τιμαὶ ἐδιπλασιάσθησαν ἀπὸ τοῦ 1953 μέχρι τοῦ 1958, καὶ ἐπενταπλασιάσθησαν ἀπὸ τοῦ 1958 μέχρι τοῦ 1963· ὁ πληθωρισμὸς ἐπεβραδύνθη κατόπιν ἐλαφρῶς, ἀλλ' αἱ τιμαὶ τοῦ 1967 ἦσαν ἀκόμη τριακονταπλάσιαι περὶ-

που ἔναντι τοῦ 1953. Εἰς τὴν Βολιβίαν αἱ τιμαὶ, αἱ ὁποῖαι εἶχον αὐξηθῇ εἰς τὸ 24πλάσιον κατὰ τὰ τέσσαρα ἔτη τῆς περιόδου 1953-1957, ἠδύνατο κατόπιν ὀλιγότερον τάξεως· ἐν τούτοις ὅμως ἐδιπλασιάσθησαν σχεδὸν ἀπὸ τοῦ 1957 μέχρι τοῦ 1967. Εἰς τὴν Βραζιλίαν ὁ πληθωρισμὸς δλονὲν ἐπεταχύνετο καὶ αἱ τιμαὶ ἐδιπλασιάσθησαν ἀπὸ τοῦ 1953 μέχρι τοῦ 1958, ὑπερεπενταπλασιάσθησαν ἀπὸ τοῦ 1958 μέχρι τοῦ 1963 καὶ ἔφθασαν κατὰ τὸ 1967 σχεδὸν εἰς τὸ 100πλάσιον τοῦ ἐπιπέδου τῶν τοῦ 1953. Εἰς τὴν Χιλὴν αἱ τιμαὶ ὑπερεπταπλασιάσθησαν ἀπὸ τοῦ 1953 μέχρι τοῦ 1958· καίτοι δὲ ὁ πληθωρισμὸς ἐπεβραδύνθη μετὰ τοῦ 1959 καὶ 1962 καὶ ἀπὸ τοῦ 1965, αἱ τιμαὶ κατὰ τὸ 1967 ἦσαν σχεδὸν 60πλάσια ἔναντι τοῦ 1953. Εἰς τὴν Οὐρουγουάην ἡ ἐτήσια αὐξήσις τῶν τιμῶν, ἄρκετα μεγάλη ἀπὸ τοῦ 1953 μέχρι τοῦ 1963, ἐπεταχύνθη βραδύτερον καὶ αἱ τιμαὶ τοῦ 1967 ἔφθασαν εἰς τὸ 40πλάσιον ἔναντι τοῦ 1953. Τέλος, ἡ Ἰνδονησία ἔπασχεν ἀπὸ τοῦ 1962 ἀπὸ καλπάζοντα πληθωρισμῶν, αἱ δὲ τιμαὶ ὑπερεδιπλασιάζοντο ἐτησίως καὶ μάλιστα ἠδύνηθησαν εἰς τὸ 10πλάσιον ἀπὸ τοῦ 1965 μέχρι τοῦ 1966· εἰς τὴν χώραν αὐτὴν αἱ τιμαὶ τοῦ 1967 ἦσαν 3.300 φορές καὶ πλέον ἀνώτεραι ἔναντι τοῦ 1958.

οἱ μισθοὶ

Δεδομένον ὅτι τὸ βιοτικὸν ἐπίπεδον τῶν ἐργαζομένων ἐπηρεάζεται οὐσιαστικῶς ἐκ τῶν μισθῶν τοὺς ὁποίους οὗτοι λαμβάνουν, ἔχει μεγάλῃν σημασίαν ἡ μελέτη τῶν διακυμάνσεων τῶν μισθῶν ἐν τῇ παράδῳ τοῦ χρόνου. Ἡ μελέτη αὕτη εἶναι δυσχερής, διότι αἱ στατιστικαὶ περὶ τῶν μισθῶν εἶναι λίαν περίπλοκοι, λόγῳ τοῦ ὅτι οἱ χρησιμοποιούμενοι ὁρίσμοι καὶ ἡ σημασία τῶν συγκεντρουμένων στοιχείων ποικίλλουν μεγάλως ἀπὸ χώρας εἰς χώραν. Τὰ δεδομένα δυνατόν νὰ ἀναφέρονται εἰς τοὺς μισθοὺς μόνον τῶν μεταποιητικῶν βιομηχανιῶν ἢ νὰ καλύπτουν καὶ ἄλλους κλάδους δραστηριότητος, ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ σύνολον τῶν μὴ γεωργικῶν τομέων. Ἐνθ' ὅσοι ἐκ τῶν δημοσιευθεισῶν σειρῶν ἀναφέρονται εἰς τὸ σύνολον τῶν ἐργαζομένων τῶν ἐξεταζομένων οικονομικῶν κλάδων, ἄλλαι ἀφοροῦν μόνον εἰς μίαν ὁμάδα μισθωτῶν, ὡς π.χ. τοὺς εἰδικευμένους ἐργάτας. Αἱ σειραὶ περιορίζονται ἐνίοτε μόνον εἰς τοὺς μισθοὺς τῶν ἀρρένων. Μερικαὶ χώραι δημοσιεύουν στοιχεῖα σχετικὰ πρὸς τὰ ποσοστὰ τῶν μισθῶν, τὰ ἐξαγόμενα γενικῶς ἐκ τῶν συλλογικῶν συμβάσεων, ἄλλ' αἱ περισσότεραι χώραι καταρτίζουσιν στατιστικὰς τῶν ἀπολαβῶν, περιλαμβανοῦσας κατὰ κανὸν τὰς κατ' ἀποκοπὴν ἀμοιβάς, τὰ ἐπιδόματα καὶ τὰς διαφορὰς πληρωμῶν δι' ὥρας ἐργασίας μὴ πραγματοποιηθείσας συνεπείᾳ ἀδείας, ἀσθενείας, κτλ. Τὰ ποσοστὰ ἢ αἱ ἀπολαβαὶ δυνατόν νὰ ἀναφέρονται ὠριαίως, ἡμερησίως, ἐβδομαδιαίως, μηνιαίως ἢ ἀκόμη καὶ ἐτησίως. Εἰς τινὰς χώρας τὰ στοιχεῖα συγκεντρώνονται μόνον διὰ τὴν πρωτεύουσιν ἢ μίαν σπουδαίαν πόλιν. Τέλος, αἱ μέθοδοι κα-

ταρτίσεως τῶν δεικτῶν διαφέρουν ἀπὸ χώρας εἰς χώραν.

Αἱ διαφοροὶ αὗται σημασίας σειραὶ δὲν διαφέρουν ἀλλήλων γενικῶς κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον· οὕτω, αἱ ἐβδομαδιαῖαι ἀμοιβαὶ ἐπηρεάζονται ἀπὸ τὰ ὠρία ἐργασίας καὶ ἀπὸ διάφορα ἐπιδόματα τὰ ὁποῖα δὲν περιλαμβάνονται εἰς τὴν ὠριαίαν ἀμοιβήν· ἐπίσης, τὰ ποσὰ μισθῶν τὰ ὁποῖα ἀντιστοιχοῦν εἰς τὰ ἐλάχιστα ὅρια ἀμοιβῶν αὐξάνονται βραδύτερον τῶν πραγματικῶν, ὠριαίων καὶ ἐβδομαδιαίων, ἀπολαβῶν.

Δὲν θὰ ἦτο δυνατόν, εἰς τὴν σύντομον αὐτὴν ἐπισκόπησιν, νὰ ἀναλύσωμεν κεχωρισμένως τὰς ὡς ἄνω ποικίλας διαφοροποιήσεις διὰ τοῦτο προσεπαθήσαμεν νὰ παρουσιάσωμεν δεικτὰς τῶν ἐβδομαδιαίων ἀπολαβῶν τῶν εἰς τὰς μεταποιητικὰς βιομηχανίας ἀπασχολουμένων ἐργαζομένων· ἐν τούτοις, εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἀπητήθη νὰ προσφύγωμεν εἰς δεδομένα λίαν διαφοροῦ σημασίας καὶ τύπου, προκειμένου νὰ μὴ περιορισθῶμεν εἰς μερικὰς μόνον χώρας.

Μόνῃ τῇ μελέτῃ τῶν διακυμάνσεων τῶν ὀνομαστικῶν μισθῶν θὰ παρουσίαζε μικρὸν ἐνδιόφερον· εἶναι ἀναγκαῖον νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν ἐξέλιξιν τῶν τιμῶν καταναλωτοῦ, διὰ νὰ μορφώσωμεν ἰδέαν τῆς διακυμάνσεως τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως τῶν ἐργαζομένων. Ἐν τούτοις, οἱ δεικταὶ τῶν πραγματικῶν μισθῶν διὰ τῶν δεικτῶν τῶν τιμῶν καταναλωτοῦ ἐπὶ τῆς αὐτῆς βάσεως παρέχουν μόνον τάξεις μεγέθους τῆς διακυμάνσεως τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως· πράγματι, εἰς τὰς δυσκολίας τὰς σχετικὰς μετὰ τὴν διαφοροποίησιν στατιστικῶν τῶν ὀνομαστικῶν μισθῶν προστίθεται καὶ ἡ ὀφειλομένη εἰς τὴν χρησιμοποίησιν δεικτῶν τιμῶν καταναλωτοῦ ὑπολογισθέντων δι' ἓνα τομῆα τοῦ πληθυσμοῦ γενικῶς διάφορον ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος καλύπτεται ὑπὸ τῶν στατιστικῶν τῶν μισθῶν.

Ὑπὸ τὰς συνθήκας αὐτάς, πρέπει νὰ ἀποδόσωμεν σημασίαν, μελετώντες τὰ διαθέσιμα στοιχεῖα, μόνον εἰς τὰς μεγάλας διακυμάνσεις τῶν μισθῶν, ὡς καὶ εἰς τὰς σοβαρὰς διαφορὰς αὐτῶν τῶν διακυμάνσεων ἀπὸ χώρας εἰς χώραν.

Τέλος, πρέπει νὰ τονισθῇ ὅτι ἡ κατωτέρω ἀνάλυσις ἀφορᾷ μόνον εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν μισθῶν, διὰ τῆς μελέτης τῶν δεικτῶν, καὶ ὅτι δὲν παραθέτομεν ἀπολύτους ἀριθμοὺς τῶν μισθῶν. Πράγματι, ἔὰν αἱ διακυμάνσεις τῶν ποσῶν τῶν μισθῶν ἢ τῶν ἀπολαβῶν, ὠριαίων ἢ ἐβδομαδιαίων, δι' ἓνα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥτον σημαντικὸν τομῆα τῆς οἰκονομίας, εἶναι ἐλάχιστα συγκρίσιμοι, ἡ συγκρισιμότης τῶν ἀπολύτων ἀριθμῶν εἶναι ἀκόμη περισσότερο δυσχερής. Ἐπὶ πλέον, αἱ τεχνικαὶ δυσκολίαι τῶν διεθνῶν συγκρίσεων τῶν μισθῶν, ἐκφραζόμεναι εἰς διαφορὸν νόμισμα μὲ διάφορον ἀγοραστικὴν δύναμιν, εἶναι σημαντικαί.¹ Δὲν πρέπει ὅμως νὰ παραβλέπωμεν τὸ γεγονός ὅτι ὑπὸ τὰς συνθήκας αὐτάς τὰ κατωτέρω σχόλια ἀφοροῦν μόνον εἰς τὰς διακυμάνσεις τῶν μισθῶν καὶ ὅτι

1. Βλέπε, ἐπ' αὐτοῦ, B.I.T., *Les comparaisons internationales des salaires réels*. Etudes et documents, nouvelle série, no 45 (Genève, 1956).

δέν είναι δυνατόν νά συναχθῇ συμπέρασμα ὅσον ἀφορᾷ εἰς τήν σύγκρισιν τοῦ ἐπιπέδου τῶν μισθῶν μεταξύ τῶν διαφόρων χωρῶν.

Μεταξὺ 1914 καὶ 1924, παρὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον, οἱ ὀνομαστικοὶ μισθοὶ ἠξήθησαν εἰς ὅλας τὰς χώρας, συχνά δὲ περισσότερο ἀπὸ τὰς τιμὰς καταναλωτοῦ. Κατὰ τὸ 1924, οἱ ὀνομαστικοὶ μισθοὶ εἶχον ἐν τῷ συνόλῳ διπλασιασθῇ ἢ σχεδὸν διπλασιασθῇ, ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ 1914, εἰς τήν Αὐστραλίαν, τὸν Καναδᾶν, τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, τὴν Νέαν Ζηλανδίαν, τὸ Ἡνωμένον Βασίλειον, τὴν Σουηδίαν καὶ τὴν Ἑλβετίαν, εἶχον τριπλασιασθῇ εἰς τὴν Δανίαν καὶ σχεδὸν τετραπλασιασθῇ εἰς τὴν Γαλλίαν· εἶχον πολλαπλασιασθῇ ἐπὶ 8 περίπου εἰς τὴν Τσεχοσλοβακίαν, σχεδὸν ἐπὶ 12 εἰς τὴν Φινλανδίαν καὶ ἐπὶ 20 καὶ πλέον εἰς τὴν Ρουμανίαν. Εἰς τὴν Γερμανίαν, μετὰ τὸν ἐντυπωσιακὸν πληθωρισμὸν τοῦ 1920-1923, οἱ ὀνομαστικοὶ μισθοὶ ἀποκατεστάθησαν αἰσθητῶς εἰς τὸ προπολεμικόν τῶν ἐπιπέδων. Εἰς τὰς περισσότερας χώρας ἡ αὐξήσις αὐτῶν ὀνομαστικῶν μισθῶν ἐσημείωνεν αὐξήσιν τῶν πραγματικῶν μισθῶν κατὰ 15% ἕως 30% περίπου, ἀλλὰ εἰς τὴν Φινλανδίαν, τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Νέαν Ζηλανδίαν οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ εὗρισκοντο τὸ 1924 εἰς τὸ προπολεμικόν τῶν ἐπιπέδων, εἰς δὲ τὴν Γερμανίαν, ὅπου, κατὰ τὴν αἰχμὴν τῆς κρίσεως τοῦ 1920-1923, οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ εἶχον μειωθῇ κατὰ 50% περίπου ἐν σχέσει πρὸς τοὺς προπολεμικοὺς, καθὼς καὶ εἰς τὴν Ρουμανίαν, οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ ἦσαν ἀκόμη κατώτεροι κατὰ τὸ 1924 κατὰ 20% ἔναντι τοῦ ἐπιπέδου τοῦ 1913-1914.

Ἀπὸ τοῦ 1924 μέχρι τοῦ 1929, οἱ ὀνομαστικοὶ μισθοὶ αὐξάνονται εἰς ὅλας τὰς χώρας διὰ τὰς ὁποίας διαθέτομεν στοιχεῖα, πλην τῆς Πολωνίας, τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου καὶ τῆς Ἑλβετίας, ὅπου παραμένουν εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον, καὶ τῆς Δανίας, ὅπου κατέρχονται κατὰ 10% περίπου. Οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ αὐξάνονται ἐπίσης παντοῦ, ἐκτὸς τῆς Ρουμανίας, ὅπου μειοῦνται κατὰ 20% περίπου, κατερχόμενοι εἰς τὸ 65% τοῦ ἐπιπέδου τῶν τοῦ 1914. Ἐν τούτοις, ἡ ἀνοδος αὐτῇ ἀντιστοιχεῖ κατὰ τὸ ἀνάτοπον σημειὸν τῆς εἰς 10% καὶ συχνά εἶναι μικροτέρα, πλην τῆς Γερμανίας, ὅπου οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ ἀνέρχονται κατὰ 25% περίπου, ἀνακτώντες μέγα μέρος τῆς καθυστερήσεως τῶν ἐν τῇ αὐξήσει τῇ παρατηρουμένη εἰς τὰς ἄλλας χώρας.

Ἡ μεγάλη οἰκονομικὴ κρίσις τοῦ 1929 ἐπέφερε γενικὴν μείωσιν τῶν ὀνομαστικῶν μισθῶν εἰς τὰς ἐκβιομηχανισμένας χώρας, τῆς τάξεως γενικῶς τοῦ 20% κατὰ τὴν αἰχμὴν τῆς κρίσεως· εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, ἡ μείωσις αὐτῇ ὑπερέβη τὸ 30%, ἀλλ' ἤτο κατώτερα κατὰ 10% εἰς τὴν Γαλλίαν, τὴν Ἰαπωνίαν, τὴν Νορβηγίαν, τὸ Ἡνωμένον Βασίλειον καὶ τὴν Σουηδίαν.

Ἐν τούτοις, ἐπειδὴ ἡ πτώσις τῶν ὀνομαστικῶν μισθῶν ἦτο μικρότερα τῆς πτώσεως τῶν τιμῶν κατανα-

Λεῖτα καὶ μέσον ἐργατικὸ ἡμερομίσθιον, 1914-1929¹

Χώρα	Ὀνομαστικὸς μισθός			Πραγματικὸς μισθός		
	1913 ἢ 1914	1924	1929	1913 ἢ 1914	1924	1929
Αὐστραλία	100	173	186	100	121	125
Γαλλία	100	379	624	100	104	112
Γερμανία	100	105	163	100	83	105
Δανία	100	283	257	100	132	148
Ἑλβετία	100	205	205	100	121	127
Ἡν. Πολιτεῖαι	100	208	226	100	128	139
Ἡν. Βασίλειον	100	188	188	100	115	123
Καναδᾶς	100	184	191	100	124	126
Νέα Ζηλανδία	100	154	165	100	99	103
Πολωνία		100	100		100	104
Ρουμανία	100	2.109	2.764	100	79	65
Σουηδία	100	216	233	100	126	137
Τσεχοσλοβακία	100	796	885	100	115	116
Φινλανδία	100	1.188	1.422	100	103	116

1. Οἱ ἀριθμοὶ τοῦ πίνακος τούτου παρέχονται ἐνδεικτικῶς· ἡ ἀξία τῶν κατὰ τὸ πλεῖστον διαφέρει ἀπὸ χώρας εἰς χώραν, ὅσον ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς οἰκονομικοὺς κλάδους (βιομηχανία μεταποιητικῶς, ἐξαγωγικῶς τομῆς, κτλ.) καὶ τὰς ομάδας τῶν καλυπτομένων μισθωτῶν (ἐργάται εἰδικευμένοι καὶ μὴ, ἄνδρες, γυναῖκες, κτλ.), ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὴν περίοδον ἀναφοράς (ἔαρ, ἡμέρα, ἐβδομάς, μὴν, ἔτος) καὶ τὸν τύπον τοῦ μισθοῦ (ἀπολαβαί, ἡμερομίσθια).

λωτοῦ, οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ διτηρήθησαν γενικῶς εἰς τὸ ἐπίπεδόν τῶν τοῦ 1929 καὶ μάλιστα ἀνῆλθον κατὰ 10% ἕως 15% εἰς τινὰς χώρας· ὁποσδήποτε, εἰς Γερμανίαν καὶ τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας ἡ ἰσχυρὰ μείωσις τῶν τιμῶν καταναλωτοῦ δὲν κατάρθωσε νὰ καλύψῃ τὴν πτώσιν τῶν ὀνομαστικῶν μισθῶν, οἱ δὲ πραγματικοὶ μισθοὶ μειοῦνται κατὰ 15% μεταξὺ 1929 καὶ τῆς αἰχμῆς τῆς κρίσεως.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς κρίσεως παρατέθησαν εἰς πολλὰς χώρας μέχρι τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου. Κατὰ τὸ 1937, οἱ ὀνομαστικοὶ μισθοὶ, καίτοι εἶχον ἐπανεῦρεи παντοῦ τὴν ἀνιούσαν πορείαν τῶν, παρέμενον κατώτεροι κατὰ 15%-20% τοῦ ἐπιπέδου τοῦ 1929 εἰς τὴν Γερμανίαν, τὴν Βουλγαρίαν, τὴν Οὐγγαρίαν, τὴν Ὀλλανδίαν καὶ τὴν Γιουγκοσλαβίαν καὶ εἶχον σχεδὸν φθάσει τὸ ἐπίπεδον τοῦτο εἰς τὰς πλείστας τῶν ἄλλων χωρῶν. Εἰς τὴν Γαλλίαν ὅμως ἠξήθησαν κατὰ πλέον τοῦ 60% ἀπὸ τοῦ 1935. Ἐνῶς ἡ τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας οἱ ὀνομαστικοὶ μισθοὶ, αὐξηθέντες κατὰ περισσότερο τοῦ 60%, ἐπανῆλθον οὐσιαστικῶς εἰς τὸ ἐπίπεδον τοῦ 1929, εἰς τὴν Γερμανίαν ἠξήθησαν μόνον κατὰ 20% καὶ ἐπομένως ἦσαν ἀκόμη κατώτεροι κατὰ 20% περίπου ἐν σχέσει πρὸς τοὺς πρὸ τῆς κρίσεως μισθοὺς. Εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσην, τῆς ὁποίας ἡ κλειστὴ οἰκονομία δὲν ἐπηρέασθη ἐκ τῆς κρίσεως ἐκείνης, οἱ ὀνομαστικοὶ μισθοὶ ἠξήθησαν μεταξὺ 1929 καὶ 1937 κατὰ 250% περίπου, οἱ δὲ πραγματικοὶ μισθοὶ κατὰ 70% περίπου.

Δὲν ὑπάρχουν στοιχεῖα ἐπιτρέποντα νὰ παρακολουθησῶμεν τὴν ἐξέλιξιν τῶν μισθῶν κατὰ τὸν δευτέρον παγκόσμιον πόλεμον. Ταῦτα, ἐξ ἄλλου, μικρὰν

Λεῖται μέσον ἐργατικοῦ ἡμερομισθίου, 1929-1948¹

Χώρα	1929	Ἐλάχιστον (1932-1935)	1937	1948
Ὀνομαστικὸς μισθός				
Αὐστραλία	100	81	89	166
Βέλγιον	100	81	97	369
Βουλγαρία	100	77	85	
Γαλλία	100	94	152	1.345
Γερμανία	100	67	81	94
Γιουγκοσλαβία	100	82	86	666
Δανία	100		106	222
Ἑλβετία	100		100	201
Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι	100	68	96	215
Ἡνωμένον Βασίλειον	100	94	103	187
Ἰαπωνία	100	91	95	
Ἰρλανδία			100	193
Ἰταλία	100	85	101	6.420
Καναδὰς	100	86	97	196
Νέα Ζηλανδία	100	85	102	158
Νορβηγία	100	96	107	193
Ὀλλανδία	100		84	161
Οὐγγαρία	100	77	81	
Σοβιετικὴ Ἐνῶσις	100		345	1.000
Σουηδία	100	98	103	221
Τσεχοσλοβακία	100		97	250
Πραγματικὸς μισθός				
Αὐστραλία	100	102	105	132
Βέλγιον	100	102	105	103
Βουλγαρία	100	135	146	
Γαλλία	100	115	144	75
Γερμανία	100	85	99	71
Γιουγκοσλαβία	100	111	110	
Δανία	100		102	125
Ἑλβετία	100		100	123
Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι	100	85	114	154
Ἡνωμένον Βασίλειον	100	111	111	114
Ἰαπωνία	100	114	99	
Ἰρλανδία			100	104
Ἰταλία	100	109	111	135
Καναδὰς	100	111	117	156
Νέα Ζηλανδία	100	102	111	121
Νορβηγία	100	109	107	118
Ὀλλανδία	100		102	95
Οὐγγαρία	100	99	93	
Σοβιετικὴ Ἐνῶσις	100		172	227
Σουηδία	100	107	108	140
Τσεχοσλοβακία	100		102	83

1. Οἱ ἀριθμοὶ τοῦ πίνακος τούτου παρέχονται ἐνδεικτικῶς: ἡ ἀξία τῶν κατὰ τὸ πλεῖστον διαφέρει ἀπὸ χώρας εἰς χώραν, τὸσον ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς οἰκονομικοὺς κλάδους (βιομηχανία μεταποιητικῶς, ἐξωγεωργικῶς τομῆς, κτλ.) καὶ τὰς ομάδας τῶν καλυπτομένων μισθωτῶν (ἐργάται εἰδικευμένοι καὶ μὴ, ἄνδρες, γυναῖκες, κτλ.), ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὴν περίοδον ἀναφοράς (ἔτος, ἡμέρα ἐβδομάς, μῆν, ἔτος) καὶ τὸν τύπον τοῦ μισθοῦ (ἀπολαβαί, ἡμερομίσθια).

σημασίαν θὰ εἶχον. Πολλοὶ ἐκ τῶν μισθωτῶν εἶχον ἐπιστρατευθῇ ἢ μετακινηθῇ τὸ βιοτικὸν ἐπίπεδον τῶν ἄλλων, τοῦλάχιστον εἰς τὰς πληγείσας ἐκ τοῦ πολέμου πλείστας χώρας, καθωριζέτο πολὺ περισσότερον ἐκ τῆς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον μεγάλης ἐλλείψεως καταναλωτικῶν ἀγαθῶν καὶ τῆς σχετικῆς σημασίας τῶν ἐπισήμων ἀγορῶν καὶ τῶν παραλλήλων ἀγορῶν, παρὰ ἐκ τοῦ ἐπιπέδου τῶν μισθῶν.

Τὰ διατιθέμενα ἀπὸ τοῦ 1948 καὶ ἐντεθεν στοιχεῖα

διὰ δέκα ἐπτὰ χώρας δεικνύουν ὅτι αἱ ἐπιπτώσεις τοῦ πολέμου ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τῶν μισθῶν ἦσαν λίαν ποικίλαι, χωρὶς αἱ διακυμάνσεις αὐταὶ νὰ ἐμφανίζονται ὡς συνδεόμεναι ἀπ' εὐθείας πρὸς τὰ γεγονότα τοῦ πολέμου. Μεταξὺ 1937 καὶ 1948, οἱ ὀνομαστικοὶ μισθοὶ ἐδιπλασιάσθησαν καταφανῶς εἰς τὸ ἡμισυ τῶν χωρῶν αὐτῶν, ἠδὲ ἤθησαν δὲ εἰς τὸ ἐπταπλάσιον εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν, εἰς τὸ ἐννεαπλάσιον εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ἄνω τοῦ ἐξηκονταπλάσιου εἰς τὴν Ἰταλίαν. Οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ κατῆλθον σημαντικῶς εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Γαλλίαν, ὡς καὶ τὴν Τσεχοσλοβακίαν· εὐρίσκοντο σχεδὸν εἰς τὸ προπολεμικὸν τῶν ἐπίπεδον εἰς τὸ Βέλγιον, τὴν Ἰρλανδίαν, τὴν Ὀλλανδίαν καὶ τὸ Ἡνωμένον Βασίλειον· εἶχον αὐξηθῇ κατὰ 10% περίπου εἰς τὴν Νορβηγίαν καὶ τὴν Νέαν Ζηλανδίαν καὶ κατὰ 20% ἕως 35% εἰς τὴν Αὐστραλίαν, τὴν Καναδὰν, τὴν Δανίαν, τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, τὴν Ἰταλίαν, τὴν Σουηδίαν, τὴν Ἑλβετίαν καὶ τὴν Σοβιετικὴν Ἐνῶσιν.

Ἡ γενικὴ ἀνάπτυξις ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὴν οἰκονομίαν τῶν ἐκβιομηχανισμένων χωρῶν κατὰ τὴν διάρκεια τῆς τελευταίας εικοσαετίας εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα γενικὴν αὐξήσιν τῶν μισθῶν εἰς τὰς χώρας αὐτάς. Εἰς τὰς πλείστας αὐτῶν, οἱ ὀνομαστικοὶ μισθοὶ κατὰ τὸ 1967 ἦσαν τρεῖς ἢ τέσσαρας φορές ἀνωτέρω ἐναντι τοῦ 1948· ἐν τούτοις, εἰς τὸ Βέλγιον καὶ τὸν Καναδὰν ἠδὲ ἤθησαν μόνον κατὰ 150%, εἰς δὲ τὰς

Δεῖται μέσον ἐργατικοῦ ἡμερομισθίου μερῶν χωρῶν, 1948-1967¹

Χώρα	Ὀνομαστικὸς μισθός			Πραγματικὸς μισθός		
	1948	1958	1967	1948	1958	1967
Αὐστραλία	100	241	369	100	118	148
Αὐστρία	100 ²	128	258	100 ²	113	172
Βέλγιον	100	147	256	100	128	182
Γαλλία	100	278	510	100	138	181
Γερμανία (Ὁμ. Δημοκρατία)	100 ²	151	287	100 ²	138	213
Δανία	100	184	425	100	128	192
Ἑλβετία	100	131	233	100	118	162
Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι	100	156	216	100	130	157
Ἡνωμένον Βασίλειον	100	185	305	100	120	153
Ἰαπωνία	100 ²	155	428	100 ²	107	197
Ἰρλανδία	100	167	310	100	113	161
Ἰταλία	100	161	318	100	122	176
Καναδὰς	100	173	251	100	135	164
Νέα Ζηλανδία	100	191	279	100	120	135
Νορβηγία	100	196	357	100	122	165
Ὀλλανδία	100	178	400	100	117	193
Σουηδία	100	223	449	100	144	209
Φινλανδία	100	236	468	100	118	157

1. Οἱ ἀριθμοὶ τοῦ πίνακος τούτου παρέχονται ἐνδεικτικῶς: ἡ ἀξία τῶν κατὰ τὸ πλεῖστον διαφέρει ἀπὸ χώρας εἰς χώραν, τὸσον ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς οἰκονομικοὺς κλάδους (βιομηχανία μεταποιητικῶς, ἐξωγεωργικῶς τομῆς, κτλ.) καὶ τὰς ομάδας τῶν καλυπτομένων μισθωτῶν (ἐργάται εἰδικευμένοι καὶ μὴ, ἄνδρες, γυναῖκες, κτλ.), ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὴν περίοδον ἀναφοράς (ἔτος, ἡμέρα, ἐβδομάς, μῆν, ἔτος) καὶ τὸν τύπον τοῦ μισθοῦ (ἀπολαβαί, ἡμερομίσθια).

2. 1953. 3. 1951. 4. 1950.

Ἡνωμέναις Πολιτείας καὶ τὴν Ἑλβετίαν ἀπλῶς ὑπερεδίπλασθήσαν. Εἰς τὴν Γαλλίαν, τούναντιον, οἱ ὀνομαστικοὶ μισθοὶ μεταξὺ 1948 καὶ 1967 ἔπενταπλασιάσθησαν. Ἡ αὐξήσις αὐτὴ ἔβαιναν ἐπιταχυνομένη κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὑπὸ ἐξέτασιν περιόδου εἰς τὸ ἥμισυ τῶν χωρῶν διὰ τὰς ὁποίας ὑπάρχουν διαθέσιμοι πληροφορίαί, ἰδίως δὲ εἰς τὴν Ἰαπωνίαν· ἀντιθέτως εἰς τὸν Καναδὸν καὶ τὰς Ἡνωμέναις Πολιτείας, ἰδίως δὲ εἰς τὴν Φινλανδίαν, τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Νέαν Ζηλανδίαν, ἡ αὐξήσις τῶν ὀνομαστικῶν μισθῶν ἀπὸ τοῦ 1948 μέχρι τοῦ 1958 ὑπῆρξε σπουδαιότερα τῆς παρατηρηθείσης ἀπὸ τοῦ 1958 μέχρι τοῦ 1967.

Ἡ αὐξήσις τῶν πραγματικῶν μισθῶν εἰς τὰς ἐκβιομηχανισμένας χώρας, ἀπὸ τοῦ 1948 μέχρι τοῦ 1967, ὑπῆρξε πολὺ περισσότερον ὁμοιογενὴς ἐν σχέσει πρὸς τὴν αὐξήσιν τῶν ὀνομαστικῶν μισθῶν, καθ' ὅσον ἀνέρχεται σχεδὸν παντοῦ μεταξὺ 50% καὶ 110%. Ἡ αὐξήσις αὐτὴ, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς μέσον ἐτήσιον ποσοστὸν αὐξήσεως κυμαινόμενον μεταξὺ 2% καὶ 4%, ἦτο ἀνωτέρα μεταξὺ 1958 καὶ 1967 τῆς παρατηρηθείσης κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς προηγηθείσης δεκαετίας εἰς τὰς πλείστας τῶν χωρῶν, πλην τοῦ Καναδά, τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Νέας Ζηλανδίας· εἰς τὰς Ἡνωμέναις Πολιτείας οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ ἠξήθησαν μόνον κατὰ 21%, ἐνῶ ἀπὸ τοῦ 1948 μέχρι τοῦ 1958 εἶχον αὐξηθῆ κατὰ 30%. Ἡ μεγίστη αὐξήσις τῶν πραγματικῶν μισθῶν παρατηρήθη εἰς τὴν Ὀμοσπονδιακὴν Δημοκρατίαν τῆς Γερμανίας, ὅπου ἡ μέση ἐτήσια αὐξήσις μεταξὺ 1951 καὶ 1967 ἔφθασεν εἰς τὸ 4,8%.

Ἡ ἐξέλιξις τῶν μισθῶν ἀπὸ τοῦ 1953 μέχρι τοῦ 1967 εἰς τὰς χώρας με διευθυνομένην οἰκονομίαν τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης καὶ εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἑνώσιν διαφέρει κατὰ τι τῆς παρατηρουμένης εἰς τὰς ἄλλας χώρας, καθὼς καὶ εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν, τὴν Ἰαπωνίαν καὶ τὴν Ὠκεανίαν. Εἰς τὴν Τσεχοσλοβακίαν καὶ τὴν Σοβιετικὴν Ἑνώσιν ἡ αὐξήσις τῶν ὀνομαστικῶν μισθῶν εἶναι τῆς τάξεως τῶν 40% ἕως 60%· εἶναι μεγαλύτερα εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Γερμανίαν, τὴν Βουλγαρίαν, τὴν Οὐγγαρίαν καὶ τὴν Πολωνίαν, ὅπου

οἱ ὀνομαστικοὶ μισθοὶ σαφῶς ἐδίπλασθήσαν, καὶ μεγίστη εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν, ὅπου οἱ μισθοὶ τοῦ 1953 ἠξήθησαν εἰς τὸ ὀκταπλάσιον περίπου. Δεδομένου ὅτι εἰς τὰς χώρας αὐτάς αἱ τιμαὶ καταναλωτοῦ ἐμειώθησαν ἢ διετηρήθησαν εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον, πλην τῆς Γιουγκοσλαβίας, οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ γενικῶς ἠξήθησαν κατὰ μεγαλύτερον ποσοστὸν ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ὀνομαστικούς μισθοὺς· ἐν τῷ συνόλῳ τῶν ὑπερεδίπλασθήσαν ἀπὸ τοῦ 1953 μέχρι τοῦ 1967. Εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν, ὅπου αἱ τιμαὶ ἠξήθησαν, ἀλλὰ πολὺ ὀλιγώτερον παρ' ὅτι οἱ ὀνομαστικοὶ μισθοὶ, οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ ὑπερεδίπλασιάσθησαν ἐπίσης.

Δὲν διαθέτομεν χρησιμοποίησιμα στοιχεῖα περὶ τῶν μισθῶν εἰμὴ μόνον διὰ εἴκοσι περίπου χώρας τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἀσίας, καὶ ταῦτα μὴ συνεχῆ· τὰ πλείστα τούτων, ἐξ ἄλλου, ἀφοροῦν μόνον εἰς τὰ μετὰ τὸ 1955 ἔτη· διὰ μερικὰς χώρας μάλιστα κατέχουσι στοιχεῖα μόνον διὰ τὸ ἔτος 1965.

Δεῖται μέσον ἐργατικῶν ἡμερομισθίων εἰς τὴν Ἀφρικὴν, τὴν Λατινικὴν Ἀμερικὴν καὶ τὴν Ἀσίαν, 1955-1967¹

Χώρα	Ὀνομαστικὸς μισθός		Πραγματικὸς μισθός	
	1955	1967	1955	1967
<i>Ἀφρικὴ:</i>				
Γκάνα	100	215	100	109
Ἡνωμένη Ἀραβικὴ Δημοκρατία (Αἴγυπτος)	100	148 ²	100	108 ²
Κένυα	100	237		
Μαρόκον	100	149 ²	100	102 ²
<i>Λατινικὴ Ἀμερικὴ:</i>				
Βραζιλία	100	4.049 ²	100	118 ²
Γουατεμάλα	100	131	100	130
Δομινικανὴ Δημοκρατία	100	175 ²	100	153 ²
Ἑλ. Σαλβαδόρ	100 ²	129	100 ²	127
Κολομβία	100	694	100	192
Μεξικόν	100	263	100	168
Νικαράγουα	100 ²	186	100 ²	169
Παναμάς	100	152	100	145
<i>Ἀσία:</i>				
Βιετνάμ, Νότιον	100 ²	292	100 ²	88
Βιρμανία	100	103		
Ἰνδία	100	159	100	82
Ἰσραήλ	100	262	100	140
Κεϋλάνη	100	174	100	153
Κίνα (Ταιβάν)	100	259	100	144
Κορέα (Δημοκρατία)	100 ²	311	100 ²	96
Κύπρος	100	176	100	137
Πακιστάν	100	159	100	108
Φιλιππῖναι	100	148	100	82

1. Οἱ ἀριθμοὶ τοῦ πίνακος τούτου παρέχονται ἐνδεικτικῶς· ἡ ἔξις τῶν κατὰ τὸ πλεῖστον διαφέρει ἀπὸ χώρας εἰς χώραν, τὸσον ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς οἰκονομικοὺς κλάδους (βιομηχανία, μεταποιησέως, ἐξορυκτικὸς τομέας, κτλ.) καὶ τὰς ομάδας τῶν καλυπτομένων μισθῶν (ἐργάται, εἰδικευμένοι καὶ μὴ, ἄνδρες, γυναῖκες, κτλ.), ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὴν περίοδον ἀναφοράς (ἔτη, ἡμέρα ἐβδομάς, μῆν, ἔτος) καὶ τὸν τύπον τοῦ μισθοῦ (ἀπολαβαί, ἡμερομισθίον).

2. 1965. 3. 1958. 4. 1956.

Δεῖται μέσον μηνιαῖον ἐργατικῶν μισθῶν τῶν χωρῶν τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Σοβιετικῆς Ἑνώσεως, 1953-1967

Χώρα	Ὀνομαστικὸς μισθός			Πραγματικὸς μισθός		
	1953	1958	1967	1953	1958	1967
Βουλγαρία	100	122	184	100	158	229
Γερμανία, ἀνατολική	100	147	193	100	169	233
Γιουγκοσλαβία	100	141	780	100	115	225
Οὐγγαρία	100	151	183	100	157	182
Πολωνία	100	159	219	100	162	198
Σοβιετικὴ Ἑνώσις	100 ¹	124	159	100 ¹	164	213
Τσεχοσλοβακία	100	118	140	100	131	154

1. 1950.

Ἡ ἀνεπάρκεια τῶν δεδομένων, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἀνομοιότητα τῶν καταστάσεων, δὲν ἐπιτρέπει τὴν συναγωγὴν λεπτομερῶν συμπερασμάτων διὰ τὴν ἐξέλιξιν τῶν μισθῶν εἰς τὰς χώρας αὐτάς.

Ἐν τούτοις, δυνάμεθα νὰ σημειώσωμεν ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν δώδεκα τελευταίων ἐτῶν οἱ ὀνομαστικοὶ μισθοὶ τοὺλάχιστον ἐδιπλασιάσθησαν εἰς τὰς περισσότερας ἐξ αὐτῶν, ἀλλ' ἠδὲ ἦθελον εἰς τὸ διπλάσιον ἢ τριπλάσιον εἰς μερικὰς ἄλλας, εἰς τὸ ἐπταπλάσιον εἰς τὴν Κολομβίαν καὶ εἰς τὸ 40πλάσιον εἰς τὴν Βραζιλίαν.

Τὰ ὑπάρχοντα ἐλάχιστα στοιχεῖα ἐπὶ τῶν πραγματικῶν μισθῶν εἶναι περισσότερον καταποτιστικά. Εἰς τὴν Λατινικὴν Ἀμερικὴν οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ ἠνέχθησαν κατὰ 20% ἕως 70% ἀπὸ τοῦ 1955 μέχρι τοῦ 1967 εἰς τινὰς χώρας. Εἰς τὴν Κολομβίαν σχεδὸν ἐδιπλασιάσθησαν οὗτοι ἐντὸς δώδεκα ἐτῶν. Ἐν τούτοις, εἰς τὴν Βραζιλίαν οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ ὑποφέρουν ἀπὸ τὴν τεραστίαν διόγκωσιν τῶν τιμῶν, αἱ ὁποῖαι ἀνῆλθον τοὺλάχιστον κατὰ 20%. Ἐλλείπουν δυστυχῶς στοιχεῖα διὰ τὴν Ἀργεντινὴν, τὴν Βολιβίαν καὶ τὴν Χιλὴν, αἱ ὁποῖαι ὑπέστησαν ἐπίσης σοβαρωτάτην διόγκωσιν τῶν τιμῶν. Εἰς τὴν Ἀφρικὴν καὶ τὴν Ἀσίαν αἱ διαθέσιμοι διὰ μερικὰς χώρας πληροφορίες δεικνύουν ὅτι, πλὴν τῆς Κεϋλάνης, τῆς Ἑθνικιστικῆς Κίνας (Ταϊwan), τῆς Κύπρου καὶ τοῦ Ἰσραήλ, ὅπου οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ ἠνέχθησαν κατὰ 40% ἕως 50% ἐντὸς δώδεκα ἐτῶν, ἥτοι κατὰ 30% περίπου ἐτησίως, οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ διετηρήθησαν αἰσθητῶς εἰς τὰ περιθώρια τοῦ ἐπιπέδου τῶν τοῦ 1955 ἢ ἡλαττώθησαν. Οὕτω εἰς τὴν Ἰνδίαν καὶ τὰς Φιλιππῖνας οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ ἡλαττώθησαν κατὰ 20% περίπου.

Εἶναι λοιπὸν φανερόν, ἐκ τῶν ὀλίγων στοιχείων τὰ ὁποῖα διαθέτομεν, ὅτι, πλὴν σπανίων ἐξαιρέσεων, οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ εἰς τὰς περισσότερας τῶν ὑπὸ ἀνάπτυξιν χωρῶν κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαεπταετίαν ἠνέχθησαν κατὰ πολὺ ὀλιγώτερον ἀπὸ ὅ,τι εἰς τὰς ἐκβιομηχανισμένας χώρας, ἐάν δὲν ἡλαττώθησαν.

Ἐντὸς πεντήκοντα ἐτῶν ὁ παγκόσμιος πληθυσμὸς ἐδιπλασιάσθη καὶ ὁ ἐνεργὸς πληθυσμὸς τῆς ὑδρογείου φθάει σήμερον τὰ 1.500 ἑκατομμύρια· ἐξ αὐτῶν οἱ ἡμίσεις καὶ πλέον ἐργάζονται ἀκόμη εἰς τὴν γεωργίαν, καίτοι τὸ ἀριθμητικὸν ὕψος τοῦ κλάδου αὐτοῦ δραστηριότητος ἡλαττώθη σημαντικῶς εἰς τὰς ἐκβιομηχανισμένας χώρας.

Παρ' ὅλον ὅτι ἡ μεγάλη οἰκονομικὴ κρίσις τοῦ 1929 ἐμείωσε τὴν ἀπασχόλησιν κατὰ 20% ἕως 30% καὶ κατεδίωκεν εἰς ἀνεργίαν ἄνω τῶν 25 ἑκατομμυ-

ρίων ἐργαζομένων εἰς τὰς ἐκβιομηχανισμένας χώρας, ἡ κατάστασις ἐβελτιώθη αἰσθητῶς πρὸ τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου. Ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις, κατὰ τὴν τελευταίαν εικοσαετίαν ἠνέχθη τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀπασχολουμένων εἰς ἐπίπεδα τὰ ὁποῖα δὲν ἔχον ἐπιτευχθῆ προηγουμένως καὶ ἐμείωσε τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀνέργων εἰς τὰ χαμηλότερα σημειωθέντα ἐπίπεδα, καίτοι ἡ ἀνεργία ἠνέχθη καὶ ἄλιν προσφάτως εἰς τινὰς χώρας. Ἡ διάρκεια τῆς ἐργασίας εἰς τὰς μεταποιητικὰς βιομηχανίας, ἐκ 50 ἡ καὶ περισσότερων ὥρων πρὸ τοῦ 1914, φθάει σπανίως τὰς 45 ὥρας ἐβδομαδιαίως κατὰ τὸ 1967 εἰς τὰς ἐκβιομηχανισμένας χώρας. Παρὰ τὴν σχεδὸν συνεχῆ καὶ ἐνίοτε σημαντικὴν αὐξήσιν τῶν τιμῶν καταναλωτοῦ, παρὰ τὴν μεγάλην οἰκονομικὴν κρίσιν τοῦ 1929 καὶ παρὰ τοὺς δύο παγκοσμίους πολέμους, οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ ἠνέχθησαν εἰς ὅλας τὰς ἐκβιομηχανισμένας χώρας· κατὰ τὴν τελευταίαν εικοσαετίαν ἠνέχθησαν οὗτοι ἀπὸ 50% ἕως 100% ἢ καὶ περισσότερον ἀναλόγως τῆς χώρας.

Ἡ κοινωνικὴ πρόοδος τῶν ἐργαζομένων εἰς τὰς ἐκβιομηχανισμένας χώρας, κειμένη κυρίως εἰς τὴν Εὐρώπῃ καὶ τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν, εἶναι συνεπῶς ἐξηκριβωμένη, ὅταν μάλιστα λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν γενικὴν βελτίωσιν τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας καὶ τὴν συνθηκῶν ἐργασίας.

Παρὰ τὴν πενιχρότητα τῶν διατιθεμένων στοιχείων διὰ τὰς ὑπὸ ἀνάπτυξιν χώρας εἰς τὴν Ἀφρικὴν, τὴν Λατινικὴν Ἀμερικὴν καὶ τὴν Ἀσίαν, εἶναι προφανὲς ὅτι ἡ βελτίωσις τῶν βιοτικῶν συνθηκῶν τῶν ἐργαζομένων εἰς τὰς χώρας αὐτάς, συγκρινομένη πρὸς τὴν τῶν ἐκβιομηχανισμένων χωρῶν, εἶναι μικρά. Εἰς πολὺς περιπτώσεις μάλιστα διαπιστοῦται κατὰ τὴν τελευταίαν εικοσαετίαν ἐπιδείνωσις τῆς ἀνεργίας, ἐκτεταμένη ὑποαπασχόλησις, σημαντικὴ διόγκωσις τῶν τιμῶν καὶ μείωσις τῶν πραγματικῶν μισθῶν.

Ἐν τούτοις, διὰ νὰ δυνθῶμεν νὰ ἀναλύσωμεν λεπτομερέστερον τὴν συνεχῆ αὐξήσιν τοῦ χάσματος μεταξὺ τῆς εὐημερίας τῶν ἐκβιομηχανισμένων χωρῶν καὶ τῆς σχετικῆς στασιμότητος τῶν ὑπὸ ἀνάπτυξιν χωρῶν, προκειμένου νὰ συναγάγωμεν συμπεράσματα περισσότερον βέβαια διὰ τὴν ἐξέλιξιν τῶν συνθηκῶν ἐργασίας καὶ ζωῆς τῶν ἐργαζομένων, θὰ ἔπρεπε νὰ διαθέτομεν ἐπαρκῆ στατιστικὰ στοιχεῖα ἐπὶ τῆς ἀπασχολήσεως, τῆς ἀνεργίας, τῆς διάρκειας τῆς ἐργασίας, τῶν τιμῶν καταναλωτοῦ καὶ τῶν μισθῶν, στοιχεῖα τὰ ὁποῖα ἐλλείπου ἀκόμη μερικῶς ἢ ὀλικῶς, ὅπως κατεφάνη ἀνωτέρω διὰ τὰς περισσότερας τῶν ὑπὸ ἀνάπτυξιν χωρῶν.